

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

egy évre 24 korona
egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

egy évre 28 korona.
egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 351

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Réarvász-

Társaság.

József főherceg-ut 2. sz.

TELEFON-SZÁM: 161

Arad, 1913.

FŐSZERKESZTŐ

STAUBER JÓZSEF

Szombat, január 18.

Mai számunk főbb közleményei:

Ellenzéki haditervek.

Városi építkezés és telekvásárlás.

A királykisasszony gyontatópajpa.

A nagyhatalmak engedékenységet ajánlanak

Az aradmegyei villamos vasut védelme.

Vá ady Zsigmond öngyilkos lett.

A francia köztársaság új elnöke.

Kitiltható-e a kávéházi vendég?

Tarkaságok.

Várady Zsigmond.

Arad, január 17

Ujkori Magyarországnak álmódója, erős agyu, lebilincselő szavu harcosa, doktor Várady Zsigmond ma agyonlötöte magát. Az álmat a tudásban bővebb, egyenlőségben tökéletesebb és szeretetben jobban összetartó hazáról a hóval borított sirdomb alatt folytathatja.

Kiváló, nagyra hivatott emberét vesztette el benne a politika, ép akkor, amikor az események alakulása fontos, küzdelmes táborhelyet jelölt ki részére az elvek háborujába. Hogy bennünket mégis közelebb-ről érint a tragédiája: az ő életpályájának érdekes alakulása okozza ezt. Várady Zsigmond a magyar vidék közéletében kezdte meg nemcsak hivatását, de azokat a törekvéseket is, amelyek a lelkében gyökeret vertek, amelyekhez hűtlen nem volt egy pillanatra se. A fővárosnak mindent tülharsogó lármája, minden érdeklődést leköttő és felemészttő szinei mellett a vidéket a tehetség, a hir, az érvényesül's temttőjének szokták nevezni. Várady Zsigmond a vidéken élve, küzdve, a toll és a szónoklat fegyvereivel, egyéniséggé lett, és

amikor — néhány év előtt, — a parlamentbe ment, már nemcsak teljes hirű ember volt, de olyan embere a politikai életnek, akinek a neve programot jelentett.

Ez a program: az ideális, tiszta léleknek szépen átgondolt, nyiltan és erősen vallott programja volt. A lelki szabadságban, függetlenségben utólnéri, Franciaországot, a népműveltségben Angliát, az emberi jogok teljesítésében az amerikai Egyesült Államokat. Hü fia volt egyházának és mégis el akarta választani az egyházat mindattól, amiben ez hatalmat használhat ki: az iskolától, az állami befolyástól, a köttt vagyonától. A teljes emberi egyformaságot kívánta, minden más érdeken és szemponton felül és ennek az egyformaságnak kifejezésére harcolt az általános választójogért. Liberális és radikális volt, — de nála ez a kettő sohase volt politikai, vagy egyéni törekvések eszköze, még kevésbé népszerűségi szerző eszköz, nem időnként elejtett és felkapott hangzatos jelszó: radikális volt a radikalizmusért nyit, hiuság és mellékcél nélkül való követője vele született, öntudatos meggyözdésének.

És mikor ez a meggyözdése, ép a választójog kérdésében, ellentétbe hozta a nemzeti munkapárt többségével és amikor ennek az ellentétnek konzekvenciáit levonva, kilépett a pártból: a távozót régi fegyvertársainak, barátainak meg nem csökkent tisztelete, elismérése kísérte. Voltak, akiket széles ivben választott el tőle a felfogás különbözősége, akik azt tartották, hogy a jogegyenlőségért, az emberi egyformaságért való lelkesedésben a nemzet nem mondhat le olyan érdekekről, amelyekttől

talán a fönnmaradása függ; hogy az egyik társadalmi osztály a nemzet sorsának intézését nem adhatja ki teljesen a kezéből, amíg nincs meggyözdve arról, hogy a másik osztály, amely átvénne, arra teljesen megérett és megbizható. Azonban az ilyen és még szélsőbb konzervatív álláspontok képviselői elismerték Várady Zsigmond törekvésének jóhiszemű és egyenes voltát, komolyságát és maguk is elismerték, hogy a politikai jogokat habozás-nélkül lehetne az ország minden lakójára kiterjeszteni, ha valamennyien csak egy századrésznnyire olyanok lennének, mint Várady Zsigmond.

És az üres politikai színjátékokttól, a botrányokttól megcsömörlött közönség feszült érdeklődéssel várta az elvek összecsapását, a mikor a két ellentétes nézet a parlamentben mérközni fog. Nagy várakozással néztek az egyet hívők és az antagonis-ták Várady Zsigmondra, a ki az első sorban állott a választójogért harcra készülők rajában. És ő készült a harcra, hívta az ellenzéket: adja jelét annak, hogy komolyan akarja a választójogot, hagyjon föl az utcai jelenetekkel és jöjjön be a parlamentbe, a harc színhelyére.

A harcban, ha ki fog törtüni, Várady Zsigmond nem fog harcolni. Fiatalon, kezdetén a politikai pálya ama részének, amely a közszereplés legelsőivé teszi az embert, — öngyilkossá lett, menekült testi szenvedések zaklatásától. Kettős tragikum nyilatkozik meg az ő szomorú sorsában. Az egyik, hogy ilyen fiatalon, a hir, a sikerek, a nagyrabecsülés virágai között kellett a maga kezével kioltani az életét. A másik, a nagyobb tragikum az, hogy akkor kellett menekülnie az élettől, a mikor az igazi al-

Az aranypénz meg a rézgaras.

Irta: Szecső Vilmos.

Egy fiatal nő szobájában — édes-meleg volt itt a levegő s a függöny a mély ablakról lankadtan, bágyadtan hanyatlott alá — karcsu ivelt lábú tükrös asztal állt a sarokban, szobájában a fiatal teremttésnek, — hitemre mondom, nem tudom, ki volt e nő? — Itt a sarokban, sejtelmes homály szötte fatylát a tojásdad alakú tükörre, melyet citromsárga fából faragott rózsák öleltek körül. A tükrös asztal ládájában pedig, a fenéken, ennek is sarkában egy árva rézgaras kuporgott. Már régen, nagyon régen hevert itt a láda fenekén, a por is belepte már egészen. Olyan régen hevert már itt, ki tudja, hány hete. hónapja vagy esztendeje? A rézgaras maga azt képzelte, hogy már több száz esztendő óta van itt, már oly iszonyu régen, hogy nem is tudott már rája visszaemlékezni, hogyan és mi módon került ebbe a börtönbe? Örökös sötétség volt a láda fenekén, úgy látszik, a láda maga már használaton kívül volt, soha ki nem huzta senki, nem tartottak benne semmit, ugylátszik, már meg is feledkeztek róla, hogy a láda létezik, hogy a világon van. Itt kuporgott hát a rézgaras örökös sötétségben és mit csinált volna egyebet szegény? Aludt, aludt, álmodozott. Néha tán ébren is volt, de ez is olyan volt, mint az álom, mindenféle régi kép, ócska emlék rajzolt le előtte tarka, álomittas összevisszaságban.

Végre, ebben az iszonyatos egyformaságban, végre, egyszer, történt valami. Kivülről neki ütödtött valami a láda fenekének, nyilván a fiatal nő térde, aki ott fésülködött a tükrös asztalnál. A lökésre az egész fiók megrendült — földrengés, világ vége! — gondolta ijedten a rézgaras, fölriadva álmából, — és a láda előre tolódott. Egy keskeny rés, nem szélesebb, mint egy fiatal leány kis uja. — támadt és azon bágyadt fényssáv lo-pözött be a ládába.

— Mily csoda! — ujjongott a rézgaras és boldogan nézett szét. Azonban érdes, szátkás, poros deszkafalnál egyebet nem látott. De leg-alább némi világosság hatolt be a nyomoru börtönbe és most már változatosabb lett a rab rézgaras élete: volt nappala és volt éjszakája. Számon tartotta őket. Egy nappalon aztán — a tizedik volt a földrengés óta, — nagy esemény történt.

A rézgaras kíváncsian kukucskált ki a résen, — de semmi egyebet nem látott, csak a menyézet szürke rajzából egy darabkát, — mikor egyszerre halk neszt hallott maga fölött és a következő pillanatban valami fényes tárgy gurult be nagy csörrenéssel a résen. A fényes tárgy egy ideig táncolt, forgott maga körül, végre megpihent és elült nyugodtan, közel, egészen közel a rézgarashoz.

— Aranypénz! — mormogta ijedt csodálattal a rézgaras és bámulva nézte az aranyat,

mert még sohasem látott aranypénzt, csak hallott róla, hogy volna ilyen is, de inkább mesének hitte, mint valósnágnak. Végre magához tért és illendőnek találta, hogy köszöntsé a nagy urat.

— Jó napot, fenséges ur, — szólalt meg fé-lénk, alázatos hangon.

— Jó napot, — mormogta kedvetlenül az arany és végignézett a szegény garason. — Kicsoda ön? — kérdezte és oly hideg volt a hangja, hogy a garas megborzongott. — Kicsoda ön? Tán nikkell?

— Nem, nem, — tiltakozott szerényen és hízeltő hangon a garas, bár jól esett neki, hogy nikkellnek néztek, — nem, én rézgaras vagyok. Csak a portól van, hogy nikkellnek látszom.

— Rézgaras? — kérdezte az aranypénz és olyan volt a hangja, mintha valahonnan igen magasról jött volna.

— Szolgálatjára, fenséges ur, — felelt a garas és boldog volt, hogy beszélhet, hogy szóba állottak vele.

De öröme nem tartott sokáig. Az aranypénz elhallgatott és gögös némaságba burkolozott. Nyiltván nem tetszett neki a paraszti társaság és bizonyára haragudott a sorsra, mely idegurította a láda poros, érdes fenekére.

Igy telt el két, három nap.
— De hogy nem keresnek! — tündöött ma-gában az aranypénz és csodálkozott nagyon, mert

kalma, az igazi ideje nyilott annak, hogy elveiért a nagy harcba szálljon. Az ilyen tragikum a hozzá közömböseket is részvétre kelti; és még inkább megindítja azokat, a kik tudták, hogy vele az ország középosztályának egyik értékes, nagyra hivatott és nemes tulajdonságokkal megáldott embere halt meg.

Ellenzéki haditervek.

(Kelemen Samu új koalíciója. — Tanácskozik az intéző bizottság.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, január 17.

A szövetséget ellenzéki pártok intéző-bizottsága ma délelőtt tíz órakor a néppárt körhelyiségében Zichy Aladár gróf elnöklésével ülést tartott. A jegyzőkönyvet Szmezsányi György írta. Az ülésen megjelent Zichy Aladár gróf, Polónyi Géza, Apponyi Albert gróf, Sággy Gyula, Molnár János, Földes Béla, Déry Zoltán, Zboray Miklós, Lovász Márton, Szmezsányi György és Zlinszky István. Kimentette elmaradását: Kossuth Ferenc, Justh Gyula, Batthyány Tivadar gróf, Egry Béla és Károlyi Mihály gróf.

Két órán keresztül igen beható eszmecsere folytattak a kormány választójogi törvényjavaslatáról. Valamennyi főlshózóló megegyezett abban a főlfogásban, hogy ez a törvénytervezet nem a demokrácia ügyét szolgálja, hanem a konzervatív áramlatok felé hajol és intézkedései határozottan népellenségek. Ép ezért elhatározta a bizottság, hogy az ellenzék legközelebbi nyilvános együttes ülésén megvitatja a választójogi törvénytervezetet, aztán a vidéki gyűléseken indít ellene agitációt és harcot.

A képviselőház jövő heti ülésén — tekintettel arra, hogy valamennyi kizárt képviselő kitiltása még nem járt le — az ellenzék nem fog részt venni, mihelyst azonban valamennyi kitiltás lejár, az ellenzék bevonul a parlamentbe. A mai értekezletről a következő jelentést adták ki hivatalosan:

A szövetséget ellenzék tagjai e hó 22-én, délelőtt tíz órakor a néppárt helyiségében gyűlekeznek; az intéző bizottság ez alkalommal fogja előterjesztéseit a pártoknak megtenni. Bejelentették, hogy a munkapárt részéről főlshózóítás érkezett az ellenzéki pártokhoz, hogy a választójogi bizottságba tagokat jelöljenek. Az intéző-

bizottság úgy véli, hogy a történetek után még mindig lehetetlen a tárgyalásokat főlvenni, a forma tekintetében pedig a pártokra bizzák, hogy elhatározásukat miként adják tudtára a munkapártnak.

A feministák és az ellenzék.

A feministák sürgőnyt intéztek az intéző-bizottsághoz, hogy foglaljon állást a nők választójoga dolgában és állásfoglalásáról értesítse őket. Az intéző bizottság a következő távirati választ küldte a feministáknak:

A nők választójoga kérdésében a dolog érdemére vonatkozólag eltérő nézetek vannak a szövetséget ellenzék körében. Ebből az okból, valamint azért is, mert a többi part közös megállapodásaként létrejött választójogi reformtervezetbe a nők választójogának javaslatba hozott megvalósítása be nem illeszthető, a szövetséget ellenzék e kérdéssel a mostani mozgalom keretében nem foglalkozhatik.

Székely miniszter bucsuaudienciája.

Majdnem három hete már, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter a kormány választójogi javaslatára miatt lemondott állásáról, de a király még máig se fogadta a szokásos bucsukihallgatáson. Erről a huza-vonáról politikai körökben különféle pletykák keringtek. Érdekes, ilyen körülmények között, hogy Székely Ferenc a kabinet-irodától ma megkapta a bucsukihallgatásra szóló meghívót. Az audiencia a legközelebbi napok egyikén lesz.

Harcoljunk a parlamentben!

Politikai körökben az a hír, hogy a munkapárt a választójogi bizottságba jelölni fog többeket a disszidensek és a pártokivüli függetlenségek közül. Egy fővárosi estilap munkatársa kérdést intézett Kelemen Samu dr. képviselőhöz, akinek neve szintén a jelöltek között szerepel. A szatmári képviselő ez alkalommal érdekes nyilatkozatot tett a pártokivüliek egymáshoz való viszonyáról, a választójogi küzdelemben köveendő taktikáról és a várható parlamenti fejleményekről. Többek közt ezeket mondotta:

— Nem tudok arról, hogy a munkapárt a pártkeretekon kívül ádo képviselők közül barkit, vagy epen engem jelölni akarna a választójogi bizottságba. Olvastam a hirt a lapokban, de sem hivatalos, sem félhivatalos, sem magán értesülés sem nincs róla. Hogy mi volna az álláspontom, ha jelölnének? Megbeszélés tárgyává tennem a dolgot többi barátommal, akik az ellenzéki szövetség keretén kívül akarnak küzdeni a mostani választójogi javaslat ellen. Az a szándékunk, hogy lehetőleg egyöntetűen járjunk el és ebben talán a legközelebbi napokban elhatározó lépések is történnek.

— És a parlament nyílt ülésében való tárgyalásról mi a képviselő ur véleménye?

— Ez egészen más dolog. Ha a javaslatok a parlamentben napirendre vannak tűzve, nekünk az adott ténnyel számolnunk kell. A magam részéről regóta vallom, hogy a választójogi küzdelem eredményessége szempontjából egyenesen elkerülhetetlen, hogy a liberális választójog érdekében felvegyük a parlamenti harcot. Nem szubjektív meggyőződésésként, hanem az eórttem ismert tények alapján majdnem objektív bizonyossággal állíthatom, hogy nagy eredményeket érhetnénk el. Mint ezidő szerint pártokon kívül álló képviselőnek módomban van érinkeznem az összes pártokkal és bizvást állíthatom, hogy a munkapárt jelentékeny része is elégedetlen a javaslatlall. Nem egy olyan lényegbevágó indítványt nyújthatunk be, amelyről a munkapártnak jó része sem fogja megtagadni támogatását. Csak 30—40 munkapárti szavazat kell egy-egy módosításnál.

Nekünk, képviselőknak, a parlament a harcterünk, itt kell megvívunk a küzdelemet és rossz katoná az, aki a csatateret ellenfelének adja át. Nem a kormánynak tett szolgálata tehát az, ha a parlamentbe megyünk, hanem a legelőmőbb ellenzéki kötelesség teljesítése és szerintem az hagyja cserben a választójog ügyét, aki nem akarja felvenni a harcot ott, ahol a döntésre kerül.

— De hogyan tartja lehetségesnek képviselő ur, hogy az ellenzék feladja elvi álláspontját és legalizálja a történeteket?

— Épen ebben a főlfogásban van a hiba. Helyeslem, ha az ellenzék órást emel a parlamentben a történetek miatt és ezzel fenntartja alkotmányos tiltakozását; de tulhajtani a legitimitás kérdését odáig, hogy az ellenzék kikapcsolja magát az országgyűlés egész tartamára a parlamenti életből, hogy a nemzet organizmusának húsába, izmaiba és csontjába vágó, a nemzet egész szervezetét atalakitó javaslatokat nélkülünk és ellentünk csinálják meg, ez az ellenzék feladatának és kötelességteljesítésének jóhizemű, de súlyos félreismérése.

— A szerb elégtétel. Mitrovicából jelentik, hogy tegnap ott ünnepiesen kitűzték az osztrák és magyar konzulátusra a zászlót. Röviddel délelőtt tíz óra előtt egy szerb különítmény egy tiszt parancsnoksága alatt főlállott a konzulátus előtt. A ceremóniára kirendelt belgrádi osztrák és magyar konzul, Wildner dr., a konzulátus személyzetének élén megjelent és egy kavasznak jelt adott a zászló kitűzésére, mire a különítmény tisztelgett az előírt módon. Röviddel azután Wildner dr. látogatást tett a szerb katonai

még sohasem élt így sokáig árván, ily nagy téllenségben. Unta is már magát iszonyuan és a rozsdá nem marja jobban a vasat, mint az unalom a gögöt.

— Kend, mióta van itt? — fordult hirtelen a rézgarashoz.

— Ó régen, fenséges uram, — felelt sietve a garas, — idejét sem tudom már, hogy mióta. Egészen boldog vagyok, fenséges uram, hogy melőztünk így kiüntetni. Az unalom és sötéttség évszázada után mily fényes társaságba jutottam! A sors kegyes hozzám. Kegyeskedjék elmondani, hogy mi újság a nagyvilágban?

— A kérdés igen ostoba! — mormogta bosszusán az aranypéncz.

A rézpéncz röstelkedve hallgatott el. De később eszébe jutott, hogy a gögös ezüstpéncz mily barátságossá váltak mindannyiszor, valahányszor származásuk iránt érdeklődött.

— Fenséges uram! — szólalt meg bátor-ságra kapva, de azért még remegő hangon, — kegyeskedjék beszélni fenkölt származásáról.

— Óseim istenek voltak! — szólt barátságosan az aranypéncz.

— Ah, — sóhajtott a rézgaras.

— Nagy darab arany feküdt a folyó homokos partjában. Több ezer éve annak. A folyóviz kimosta körülé a homokot és az arany — az én ósóm — napvilágra került. Hatalmas darab arany volt és isteneket öntöttek belőle. Templo-mukba vitték, úgy imádták őket az emberek! Az én óseim!

— Mily csodálatos! — sópáncodott a rézpéncz.

— Később más istenek jöttek, — folytatta megvetően az aranypéncz, — óseimet megolvastották, korona lett belőlük és sok büszke király hordott mindket a homlokán. Aztán jött egy új király, az nagyon elszegényedett, beolvastotta a koronáját és így lett belőlünk péncz és szerteszórdtunk a világba. Istenek voltunk és ide jutottunk. Ilyen a világ folyása!

— Ó, Istenem! — sóhajtott a rézpéncz.

— És ön? — kérdezte leereszkedően az arany, — az ön származása?

— Én megvallom, egy homályos bányában születtem. Aztán katlant olvasztottak belőlem és lekvárt főztek bennem.

— Lekvárt? — kérdezte az aranypéncz és kis hujja, hogy el nem nevette magát.

— Igen, lekvárt. Aztán egy nagy kohóba kerültünk, ott megolvastottak és garast vertek belőlünk. Mi is szetszórdtunk a nagy világban!

Egy kis undor bántotta az aranypénczt, de leküzdötte. Most már abban a kedvben volt, mint a tömlőche vetett király, aki eljatszik az egérrel. Eleinte eljatszadozik, aztán megbarátkozik vele, később kiönti előtte a lelkét.

— És mondja, barátom, — kérdezte az aranypéncz, — milyen volt az élete folyása?

— Hát bizony, tarka barka volt, kegyelmes uram. Nyugságom sohasem volt!

— A pénczok nincs nyugalma, — jegyezte meg az aranypéncz.

— Hát akkor ebben közösek vagyunk, nagyságos uram, — szólt bizalmaskodón a rézgaras. — Kicsinyes élet volt bizony az enyém. Finom, meleg, uri zsebekben nem igen laktam. Kidobtak onnan egyszerűbe. Hamis jótékonyág eszázöze voltam. Alamizsna.

— Brr! — prüszkölt az aranypéncz.

— Alamizsna, — ismételte dühösen a rézgaras, most már, hogy még jobban bosszantsa a gögös nagyurat. — Aztán borraivaló! Kérges, izzadt tenyereken forogtam. Lukas, penészes zsebekben tanyáztam. Onnan kigurultam, utca piszkába kerültem. Onnan gyerekkezek főlszedtek, simára törültek, játszottak velem, vedlett hazfala-khoz verdestek. Aztán megverték őket értem. Sok, sok kenyeret vettek rajtam. A péküzletben lenni jó, ott meleg van és fényesség. De vettek rajtam pálinkát is, a pálinkás boltban bűz és homály van. Gyerekek cukrot vettek rajtam és egy vörös szatócás piszkos harisnyában tartogattak. Hát így volt. Apróságot, giz gazt, lim lomot vettek rajtam, piszkos helyeken fetrengtem, ide oda löktek, verdestek, ütődtem jobbra balra. Hát ilyen az élet, nagyságos uram!

— Ó, ó! De azért érdekes! — vélte az aranypéncz és csakugyan kíváncsiság és érdeklődés volt a fenhézős hangjában.

— Egyszer azonban, — folytatta a rézgaras és hirtelen fölemelte a hangját, — egyszer azonban megmentettem egy ember életét.

parancsnoknál. Este Wildner dr. konzul visszatért Belgrádba.

Belgrádból jelentik: **Ugron István** osztrák-magyar nagykövet tegnap délután megjelent a külügyminisztériumban és kijelentette a bécsi külügyminisztérium nevében, hogy az osztrák-magyar monarchia a tegnapi prizrendi elégtétellel meg van elégedve és a feledésnek engedi át a történeteket.

VIDÉK.

Az aradmegyei villamos vasut védelme.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 17.

Az arad-hegyaljai motoros vasut vonalán hónapok óta sorakoznak egymás mellé a szürke betonoszlopok, amelyek a villamosvezeték hálózata fut végig. A motoros vasut villamossá átalakítása már annyira előrehaladt stádiumban van, hogy a tél elmúltával meg is kezdődhet a villamosításem. A motoros igazgatósága ma hivatalos átiratban hozta Aradvármegye alispánjának tudomására, hogy vonalain a próbajáratokat már a jövő hónapban megkezdi, tavasszal pedig teljesen megindul a villamosközlekedés a hegyaljai motoros pályán.

A vasut igazgatósága nem csupán tudomásul vétele tette meg ezt a bejelentését, hanem azért, hogy panaszt emeljen a már készen álló vezeték rongálása miatt. A villamosvezeték tartó betonoszlopokat a vonal mentén — de különösen a községekben — alaposan megrongálták. Falusi suhancok kővel, bottal leverik a betont, összetörik az oszlopok alsó részét, leparittyázzák és lecsavarják a vezeték szigetelő porcellántartóit, a magasiesztűtségű áram transzformátor szekrényeiben is nagy károkat okoznak, úgy, hogy már most, az üzem megkezdése előtt sok javítási, helyreállítási költsége volt a vasutnak. Így panaszolja el ezt beadványában a motoros igazgatósága és arra kéri az alispánt, hogy további rongálások ellen őriztesse a villamos vezeték, mert a februárban megkezdődő próbaközlekedés zavartalan lebonyolítását veszélyeztetik az oszlopokat, szigetelőket rongáló falusi suhancok.

Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán a motoros vasut átiratában foglaltakat tudomására hozza a vonal mentén levő községek előljáróságának,

amelyeket az ilyen kihágások megtorlására utasít. Értesíti ezenkívül az alispán az aradi csendőrszárnyparancsnokságot is, hogy a csendőrszárny is figyelemmel kísérik a villamosvezeték rongálót.

A királyasszony gyóntatópapja.

— A nápolyi udvar botránya. —

Távirati tudósítás.

Nápoly, január 17.

Már két éve huzódó, számtalanszor elnapolt, szenzációs pör főtárgyalása tartott meg tegnap Nápoly bírósága előtt. Ez a monstruózus pör, amelyben Auguizolla gróf és Mária Zsófia száműzött nápolyi királynő volt udvari lelkésze, Tedeschi abbé állanak egymással szemben, élénken bevilágít az ex királynő udvarának botrányos kullisszatitkaiba és markánsan jellemzi a legitim bourbon arisztokrácia törekvéseit és tragikomikus szereplését.

Tedeschi abbé, a leggyafurtabb és az egyházi köntösré legméltatlanabb papok egyike, a legezorogottabb anyagi helyzet kátyuiból vergődött s egy papi személyhez igazán nem méltó társaságra szállt le, amikor a vakszerencséje Mária Zsófia királynő udvarába dobta. A rendkívül könnyen befolyásolható fejedelmi nő udvari lelkészévé tette. A ravasz és simulékony Tedeschi abbé diplomata csalafintasággal csakhamar nélkülözhetetlenné tudta magát tenni s a kullisszák mögötti fondorlataival a királynőt rövidesen befolyása alá kerítette. Politikai ravaszkodásaival, amelyekbe állítása szerint a királynő is be volt avatva, rendkívüli ügyességgel aknáta ki a becsavagyó pap a legitimista törekvéseket.

Két évvel meghívása után, 1905-ben, Tedeschi azt az ajánlatot tette Mária Zsófiának, hogy alapítsanak Nápolyban egy nagy bourbon lapot. A királynő, aki az abbét elsőrangú pénzembernek és szervező talentumnak vélte, teljesen szabad kezet adott Tedeschinek. Az ötletes abbénak azután első dolga az volt, hogy levelet írt Párisból — ott tartózkodtak egy időben — a Nápolyban időző Auguizolla grófnak, amelyben felszólította, hogy a királynő kérésére egy lap alapítása kérdésének megbeszélése céljából jöjjön szonnal. Auguizolla gróf nyomban vonatra ült, Tedeschi

örömmel fogadta és a királynő nevével visszaélve kifejtette előtte, hogy egy nagystílusú lap alapításáról van szó. Első részletként több ezer lírát helyezett kilátásba a grófnak.

— Boni de Castellane gróf, az új lapalapító társaság pénzügyi bizottságának elnöke, — mondotta az abbé — máris nagyobb összeget gyűjtött a bourbon lap céljaira. A királynő — folytatta a megszedített Auguizolla gróf további becsapását — azt óhajtja, hogy az új lap mielőbb megjelenjen, épen azért szedje fel tehát a sátorfáját és siessen vissza Nápolyba s tegyen meg minden előkészületet.

Auguizolla gróf egyideig felült az abbé ravasz műveleteinek, de amikor az ígért pénzeszegek helyett mindig csak üres ígéreteket kapott megunt a dolgot és a lap ügyének vezetését átadta egy fiatal legitimista arisztokrata kollegájának, Aci grófnak. Aci azonban csakhamar elterült Nápolyból Münchenbe, a vándorló exkirálynő udvarába. Itt heves összetűzés volt a fondorkodó Tedeschi abbéval, akit figyelmeztetett, hogy hagyjon fel piszkos játékaival. Tedeschi abbé erre kapta magát s elutazott Párisba. Felkereste Boni de Castellane gróft s miután alaposan eret vágott rajta, visszatért Münchenbe s nagy önértékesen jelentette, hogy 2000 lírát küldött a bourbon lap céljaira Nápolyba, della Tore hercegnek. Aci gróf az esetről táviratilag informálta Auguizollát, aki sürgönyválaszában jelentette, hogy sem az ő, sem della Tore herceg kezeihez semminemű pénzküldemény nem érkezett.

Időközben Auguizolla gróf, akit Tedeschi csufosan beugratott a lap finanszírozásába, a nagyösszegű kiadások folytán pénzzavarba került. Tedeschihez fordult, aki nagy huza-vona után küldött is neki 2000 lírát azzal a megjegyzéssel, hogy az első 2000 lírás küldemény a postán elkallódott s a bajor követet már fel is kérte, hogy járjon közbe a dologban.

A királyhű legitim bourbon arisztokráciával úgy játszott a minden hájjal megkent abbé, mint macska az egérrel. A bourbon lapnak persze még az első száma sem látott napvilágot. Ennek egyik főoka az volt, hogy Tedeschi pénziórása: Boni de Castellane gróf elvált miliómos feleségétől, Gould Annától, aki kezével és vagyonával Sagan herceget boldogította.

Tedeschi abbé bünlajstroma azonban ezzel még nem teljes. Voltak még a szentatyának tekintélyes számu egyéb bűnei is. Így a királynőt állítólag kalandosabbnál kalandosabb vállalatokba rántotta be, amelyekbe hatalmas összegeket vettett bele Mária Zsófia. Tedeschi persze hozzájutott a fejedelmi préda sápjához.

Auguizolla gróf a bourbon lap alapításáról Tedeschi abbéval folytatott levelezését brosurába foglalta. Kimutatta ebben, hogy ő ezen az ügyen nem nyert, hanem egész vagyont veszített. A brosurára egy példányát levél kíséretében megküldötte Mária Zsófia exkirálynőnek. Levelében ama véleményének adott kifejezést, hogy Tedeschi abbé a saját zsebére dolgozott és dolgozik.

Tedeschi, amikor kezébe került Auguizolla gróf brosurája, amelyben bűnei részletezve voltak, rágalmozási pört indított Auguizolla ellen, amire ez viszonyvaddal felelt.

A nápolyi exkirálynő udvarának szennyesét meglehetősen pör, amely a legitim arisztokrácia tragikomikus szereplésének torzrajza és egyben, kétévi huza-vona és elodázás után tegnap megindult tehát a végkifejlés felé. A szenzációs pör főtárgyalása azonban jó időt fog igénybe venni, mert egész légió a beidézett tanúk száma.

— Ugyan, — szólt — fitymálva és irigységtől remegő hangon az arany pénz és csakugyan egészen sápadtnak is látszott az irigységtől, — ugyan, maga képzelődik!

— Nem képzelődöm, — felelt erős, büszke hangon a garas. — Az országút porában feküdtem egyszer — egy gyerek ejtett oda, akit sóért küldtek, — már régen feküdtem ott, a tehének megtaposnak, por, piszok belepelt. És egyszer aztán, egy vándorlegény jött arra, aki már majd meghalt éhen, de büszke volt és koldulni nem tudott.

— Ah, ez szép!

— Meglátott, megcsillant a szeme, fölemelt, megcsókolt...

— Megcsókolta?

— Megcsókolt, ha mondom! Kenyeret vett rajtam... szóval megmentettem az életét!

— Mily boldog ön! — kiáltott föl az arany pénz.

— Még egyszer szeretném látni, — mélyezett el a rézgaras. — Bizonyára nagy ur lett belőle! Vajon megismerne-e?

— Ön boldogabb, mint én! — fakadt ki az arany pénz, megfélekedve göggyéről. — Mert nem hiszi barátom, kedves testvérem, hogy mily nyomorult is az én fényes életem!

— Ön bizonyára tuloz, kartárs ur, — vélte a rézgaras és áldotta sorsát, hogy sikerült így föl-emelkednie.

— Ön megmentette egy ember életét, énmiattam meg százé pusztult el!

— Ó! — borzongott meg a garas.

— Én sohse pihentem nyugodt, meleg emberi közben. Én mindig hideg, reszkető ujjak közt táncoltam. Sápadt, torz arcokat láttam, míg izadt kezek a kartárasztalra löktek. Ártatlan lelkeket vásároltak rajtam; virágsziromtesteket vártak meg velem, aki elvesztett, megölte magát értem; aki megtalált, azt én öltem meg nem egyszer! Csodás álmokat adtak el értem! Elloptak. És megöltek értem egy öreg zsidót; de nem találtak meg nála, a mellénye belső zsebében rejtöttem és a vér keresztülszivárgott rajtam. De le mosták rólam. És innen egy leány zsebébe vándoroltam, aki odaadta értem a rózsáit. És miért, miért? Azért tán, hogy megtartsanak? Nem, hogy megszabaduljanak tőlem, hogy fölváltsanak, apró pénzre, garasra, garasra, olyanra, mint ön, kartárs ur, ahogy az előbb mondotta. Mert itt minden fölvaltának, mindent fölvaltának, engem is, pedig istenektől származom és úgy fénylik egész valóm, mint a nap!

És tán elairta volna magát a keserüségtől, de hirtelen kirántották a lábát.

— Ó, hiszen itt van! — kiáltott egy hang; egy puha, fehér női kéz nyult a lábába és hirtelen mozdulattal fölkapta az arany pénzt. Oly módon nyult utána, hogy rózsaszínű kormét beleütötte az érdes deszkába. Aztán visszatolák ismét a lábát, sőjétség lett újra és a rézgaras egyedül maradt ismét. Talán nem háborgatják másik száz esztendeig...

Várady Zsigmond öngyilkos lett.

(A bihari követ tragédiája — Gyógyíthatatlan betegség, vagy politikai meghasonlás?)

Saját tudóstónk telefonjelentése.

Budapest, január 17.

A Semmeringről érkezett ma délelőtt a gyászos hír, hogy *Várady Zsigmond* országgyűlési képviselő, Bihar követe szíven lőtte magát és nyomban meghalt. Halála emberi tragédia, de megrázó elmulása magasan följe emelkedik az egyetlen ember halvegzetének. Mikor a munkapárti alakulás idején bekerült a magyar parlamentbe, a legkitűnőbb magyar államfértiak és az egész közvélemény sokat vártak tőle. Mindjárt első beszédével nagy feltűnést keltett. Puritán gondolkodása és emelkedett véleménye a parlamentárizmusról azzal a kérésével nyilatkozott meg, hogy a képviselők az ország házában — mint Mózes az égő csipkebokorban — vessék le a pajtéskodás saruit, ne engedjék, hogy előtérbe áljon a képviselő személyisége s mint a multban emítsék a képviselőt kerületéről, például Bihar követének, Várad követének.

Hogyan történt az öngyilkosság?

A Semmering előkelő sportközönsége még a tegnapi ródlizás fáradalmait pihente, a hóborította hegyek fehér álmotakaróba burkoltan csillogtak, a déli vasut kanyargó sín párja mentén sorakozó hotelekben mélyeséges, nagy csönd honolt, mikor *Várady Zsigmond* kezében eldőrdült a revolver. Hajnali öt óra volt. A Südbahn-hotel személyzete és vendégserege riadtan ugrott ki ágyából, a Várady szobája mellett kicsapódott az ajtó és egy uriaszony rémülten rohant a portáshoz.

— Jemand hat sich erschossen! — kiáltotta elfuló lélegzettel.

A portás és az asszony felszaladtak az emeletre, közben a többi vendég is hirtelen magára rántott ruhákban kitódult a folyosóra és mindnyájan a 14. számú szoba felé siettek. Az ajtó zárva volt. Kinyitották és az öngyilkost ágyban fekvé találták. Szívéből vékonyan szivárgott a vér. Mellette az ágyban hatlövött revolver feküdt. A kilőtt golyó a szívbe hatolt. Várady még néhány-szor hörgött, aztán elnyult, kiszenvedett.

Ott lakik a Südbahn-szállóban a hatósági orvos is, akit azonnal fölverték, de már nem volt rá szükség. Csendörök is jöttek és jegyzőkönyvet vettek fel az öngyilkosság körülményeiről.

Várady Zsigmond ruha nélkül, hálóingben feküdt. Az öngyilkosságot valószínűleg ülő helyzetben követte el. Vérnyomot csak a végzetes seb helyén lehetett látni. Az asztalon toll, tinta és levélpapíros volt. Várady egész éjszaka ébren volt és leveleket írt. Ugyilátszik már napok óta foglalkozott az öngyilkosság gondolatával és egyenesen azért utazott a Semmeringre, hogy idegen környezetben hajtsa végre sötét szándékát. Négy nappal ezelőtt érkezett ide, társaságában egy ember volt csupán: *Vargha Gábor* dr., a rumi kerület munkapárti képviselője. Várady egész nap szótlán volt, levertnek látszott, rendkívül beteges arcszínével vonta csak magára a figyelmet. Tegnap nagy fájdalmak lehettek, mert vonásai való-sággal eltorzultak.

Az utolsó levelek.

A hotelszoba íróasztalán a többi közt egy nyitott levelet találtak, amelyre biztos, nyugodt betűkkel ez volt írva:

Fájdalmaim a sirba visznek. Tárcámban 1190 korona van. Kérem, fizessék ki ebből számlámat és egy egyszerű temetésnek a költségeit. A mel-lékelt leveleket kérem a címzettnek elküldeni. Kérem, hogy feleségemet, aki Budapesten (Mo-

zsár utca 4) van, kiméletessz. értesítsék halálom-ról. Tisztelettel *Várady Zsigmond* dr.

Egész csomó levél feküdt még az asztalon. Barátainak, rokonainak, politikai elvtársainak írta a boldogtalan ember. A portás valamennyit átvette és gondoskodott, hogy a címzettek megkapják. Csupán a feleségének, Váradyné, *Goldberger* Etelnek, aki mint hírlapíró *Viola* Etel néven lett ismertté, szóló levelet tartotta vissza, mert Várady képviselő már kora reggel távirato-zott Budapestre az özvegynek, hogy jöjjen azonnal, — férje rosszul van.

Az öngyilkos képviselő holtteste fölött ma délelőtt tartották meg a hatósági szemlést, azután a Semmering mellett levő Maria-Schützbe szállították. Temetéséről még nem történt intézkedés. A Semmeringen üdülő magyarok között nagy megdöbbenést és mély részvétet keltett a rendkívül tragikus eset.

Várady Zsigmond özvegyénél.

Várady Zsigmond képviselőnek a Mozsár utca 4. szám alatt van a lakása. A házban még semmit sem tudnak az öngyilkosságról. A ház-mesterné, akinél az ajtószám iránt kérdező-ködött az Aradi Közlöny munkatársa, nem annyira az ajtószám miatt, mint azért, hogy esetleg tőle tudjunk meg valamilyen részletet, minden érdek-lődés nélkül mutatja meg a szerencsétlen képviselő lakását.

— Ott a 6 os ajtó!

Egy kis inas riadtan nyitja ki az ajtót.

— Nem lehet kerem. A nagyságos asszony nem fogadhat.

A nagy lakásban a cselédség össze-vissza futkos. A lakás gyönyörű rendjében a hirtelen előkapott kofferek, plédok, utazási eszközök s mindaz, hogy a három ember, aki a lakásban van, annyi zajjal jár, mintha tízen lennének, mutatja, hogy itt már minden részletével ismerik a tragédiát.

— Bocsásson meg, nagyságos asszonyom...

— Nem tudok semmit se mondani — felel könyei között Váradyné. — Nem tudom mi történt, hogy történt. Ma délelőtt egy táviratot kaptam a Semmeringről, egy képviselő küldte, a nevet sem tudom és azt táviratozta: üljek azonnal vonatra, mert az ucammal baj történt. Pakkolok és utazom az első vonattal.

— Mikor utazott el?

— Szombaton. Én is kimentem vele a nyugati pályaudvarhoz. *Nyugodt, jó hangulatban távozott.* Másnap, vagy harmadnap megírtam neki, hogy utána megyek, ő azonban azt írta, hogy maradjak, mert haza jön. Ez tegnap történt. S jött a távirat.

Könyek, az arcon a fájdalom jelei. A fájdalomában látszik meg, milyen erős, érdekes intellektus Várady Zsigmondné, akit *Viola* Etel néven ismernek inkább pesti körökben.

A képviselő felesége ismert író, nevének inkább az a publikum ismeri, amelyik németül olvas, mert cikkeket a *Pester Lloyd*ba írta, amelynek állandó munkatársa volt. Érdekes egyénisége révén a társaséletben is megkülönböztetett figyelem vette körül. Egy éve lehet annak, hogy feleségül ment Várady Zsigmondhoz, miután első férjétől, *Viola* Misa szerkesztőtől elvált. Nemrég az beszélték, hogy a talentumos író nő második házassága sem volt szerencsés és ő maga mondta a társaságban, hogy mint író, ismét tollának fog élni. Ebből arra következtettek, hogy el fognak valni. De a házastársak együtt maradtak és most egy lesújtott özvegy siratja kiváló férjét.

A bucsuzó telefonbeszélgetés.

Várady Zsigmond családja a tragédiáról csak rövid táviratot kapott. Ugyanigy értesítették Várady Gábor dr. volt képviselőt, az elhunyt unoka-

testvérét is, akinek a Koháry utca 2-4. számú házbán közös kitűnő forgalmu irodája volt Zsigmondnal. Tegnap este Várady Gábor felesége telefonon hívta föl a Semmeringen időző sógorát. Föltűnt neki, hogy Várady Zsigmond nagyon idegesen és kurtán beszélt, mondotta is, hogy nagyon rosszul érzi magát és haza akar jönni. Váradyné erre azt tanácsolta neki, hogyha ideges, inkább pihenjen még a Semmeringen.

Várady Gábor különben negy nap alatt öt olyan levelet kapott, amelyekben az öngyilkossá lett képviselő politikai nézeteit fejtegeti hevesen.

Délután felháromig Teleszky Janos pénzügy-miniszter, az elhunyt unokaöccse ott időzött Várady Gáboréknál. A temetés iránt történt intézkedés. A Várady családot és Teleszkyt egész nap elhalmozták részvét táviratokkal.

A nagybeteg képviselő.

Kiváló, munkás, folytonos fáradhatatlan tevékenységben izzó élet volt a Várady Zsigmondé. Kora ifjúsága óta minden szellemi mozgalomnak harcosa volt és amellett, hogy mint ügyvéd hatalmas munkát végzett, a közélet termékeny küzdelmeiből sohasem hiányzott. Élete javát Nagyváradon élt le, ahol első volt az első között, nagy agitátora, szónoki képessége és puritán jelmeze kvalifikáltak a vezérszerepre. Egyik legjobb barátja *Dési Géza* dr. fővárosi ügyvéd a következőket beszélte el Váradyról:

Mint diák került Nagyváradra Várady Zsigmond Szilagy megyéből, ahol az apja szegény ügyvéd volt. Váradon a premonstreiek főgimnáziumába járt, ahol mint diák feltűnt képességeivel és nagy szorgalmával. Órákat adott és abból tartotta főnn magát. A nagyvárad református harangozó fiát tanította írni-olvasni és ezért havonta hat koronát kapott. Már mint ügyvédjeit szerepet játszott a nagyvárad közéletben, ahol tehetőséget olyan nagyra értékelték, hogy mint egy éves ügyvédet bevalaszították a törvényhatósági bizottságba. Szónoki képessége, publicisztikai tevékenysége csakhamar az első közé emelkedett. Főmestere volt a *Laszlo* király szabadkőművespáholyának, értékes munkásságot fejtett ki a jogi irodalomban, *Voltaire*-fordításai pedig feltanest keltettek. Mint ügyvédnek sok és nagy sikere volt. Már fiatalon a legelőkelőbb biharmegyei családok jogtanácsosa lett és több mint egy millió korona vagyont gyűjtött. Már a szabadelvű éra idején föllepett képviselőnek a tonkai kerületben, de kisenyességben maradt. A legutóbbi választaskor a bihari választókerületben lepett föl, ahol tudvalevően sok a szociálista szavazó. Ezen kormányparti hitvallása ellenére rászavaztak, mert ismerték liberális, radikális álláspontját.

Dési Géza elmondta meg, hogy szegény Várady Zsiga évek óta betegeskedett. Ő maga verszegénységről panaszkodott, gyomorhaj is kínozta és nemrég honapokig feküdt beteg a Vörös Kereszt kórházban. Sapadt, szenvedő arca már régóta elszomorította környezetét.

Politikai meghasonlás.

A tragédia híre osztatlan részvétet és megdöbbenést keltett Budapesten. Különösen lesújtotta a katasztrófa híre Várady Zsigmond barátait, akik naponta együtt voltak vele, akikkel csillogó elmével cserélte ki politikai nézeteit és ép az iment indult el föltett eszméiért új harcokba. Régi, őszinte barátság fűzte Váradyt Vázaonyi Vilmoshoz, a ki a következőket mondta a tragédiáról:

— Alig tudok magamhoz térni a megdöbbenéstől, a mélyen lesújtó hír hallatára. Szegény barátom rendkívül ideges volt az utóbbi időben. Különösen, ha egyedül volt, oly nyomasztó kedélyállapot vett rajta erőt, hogy alig lehetett később is megvigasztalni. Egyszer harcias volt a legnagyobb mértékben, máskor teljesen kétségbe volt

esve. Egy ilyen pillanat adhatta kezébe a gyilkos legyvert. Ha egyedül hagyták őt elmenni a Semmeringre, ez végzetes könnyelműség volt.

— Még legutóbb is jövő politikai terveivel foglalkozott. Amikor kilépett, annyira türelmellen volt, hogy szinte csodálkozott azon, hogy a kormány másnap nem bukott már meg. Csak nagy nehezen értelethették meg vele, hogy a politikához türelem kell. Azután a terve az volt: meg kell értetni az ellenzékkel azt, hogy részt kell vennie a Ház ülésén a legkíméletlenebb a legerősebb harcot kell megindítani a választójogi javaslat ellen. Beszél a következő választás eshetőségeiről a véleménye az volt, hogy a munkapárt megfizetve kerülne ki az új választásból. Tegnap még egy választójogi cikket küldött be a Világnak. Ebből azt látom, hogy az öngyilkosság pillanatnyi elhatározás eredménye volt.

Vázsonyi elmondotta még, hogy Várady fiatal korában rendkívül sokat dolgozott és a megfeszített munka ásta alá idegeit.

Kelemen Sarru országgyűlési képviselő, a tragikus sorsú Várady Zsigmondnak egyik jóbarátja, aki az utóbbi időben sokat érintkezett a szerencsétlen emberrel, így jellemezte az elhunyt politikai egyéniségét és lelkiállapotát közvetlen az öngyilkosság előtt:

— Várady Zsigmond tragédiája megdőbent, noha azt mondhatnám, hogy *nem lep meg*. Többesör volt alkalmam vele az utóbbi napokban beszélgetni és irtóztatóan ideges, izgatott állapota föltűnt nekem. Állandóan arról panaszkodott, hogy ideges szivbaj kínozza és panaszkodott a *rettentes politikai helyzet miatt*, amelybe belesodródott. Nincs igazuk azoknak, akik a Várady radikalizmusát nem tartották őszintének. Szívvel lélekkel radikális volt és a tragédiája abban crucosodott ki, hogy olyan politikai környezetbe került amelyben elveit nemcsak rem érvényesíthette, de amelyben elvei miatt sok kellemetlenségnek is volt kitéve. Szinte *rajongó szeretettel viseltetett* Beöthy László miniszter iránt, Telesky János pénzügyminiszternek nagybátyja volt, mandátumát jórészt Tiszának köszönhette, benne volt a bihari közéletben és személyes érzelmei, rokoni kötelek és politikai elvei kerültek egymással összefűzésbe. Ezt a konfliktust, úgy látszik, nem tudta másként megoldani, mint egy revolverlövéllel. Ideges állapota annyira föltűnt irodatársának és rokonának, dr. Várady Gábornak, hogy az ő unszolására ment a Semmeringre, hogy ott nyugalmat keressen.

— Elutazása előtt való napon beszéltem vele egy hennünket közösen érdeklő ügyben. Föltűnt halálos sápadtsága és izgatott állapota. Egyetlen pillanatra se volt képes nyugton maradni, folyton föl és alá járt szobámban a panaszkodott, hogy *nem képes a mai politikai helyzetbe beleilleszkedni*. Ekkor veit szó közöttünk arról, hogy közös akciót indítunk a választójogi érdekében és mi, pártion kívül állók, keresni fogjuk egymás között az érintkező pontokat. Az akció talán nem fog abban maradni, de boldogtalan barátommal mindenestre gyengébbek lettünk.

Illyesmit — politikai meghasonlást — sejtett Kotzó Jenő dr. nagyváradi ügyvéddel is, aki éven át társa és legjobb barátja volt Váradynak. Kotzó ezeket mondotta az elhunytól:

— Szegény Zsiga barátom egy év előtt költözött Budapestre. Addig közös irodánk volt. Legutóbbára a múlt héten járt Nagyváradon. Akkor arról panaszkodott, hogy rosszul van, neurastheniája türethetetlen, halálra szánta magát és öngyilkossággal fenyegetőzött. Meg akartam nyugtatni, vigasztaltam, de éreztem, hogy nem tudok célt érni szavaimmal. Mióta Budapestre került, mindig lehangolt volt. Ha Váradra jövök, — mondta nekem — úgy érzem, mintha ujjászfűlénék. Nem tudom megszokni a pesti életet. Csak

itt vagyok jól, a barátaim között. Néhány nap előtt levelet kaptam tőle. Nagyon komor hangon írt. Látod, — így hangzik a levél befejező része, — *ha az ember hü marad elveihöz, az is baj, ha pedig hűtlenné válik egész multjához, azért bántják*. Ebből arra következtettem, hogy a kormánypártból való kilépése miatt sok szemrehányásra és támadásban volt része a munkapártiak részéről. Természetes azonban, hogy nem ez volt az oka öngyilkosságának.

A temetés előkészületei.

Várady Zsigmond holttestét valószínűleg hazaszállítják Budapestre. A nemzeti munkapárt elhatározta hogy Várady Zsigmond ravatalára korszorut helyez a következő felirással:

— Szeretete és nagyrabecsülése jeléül a nemzeti munkapárt.

A nagyhatalmak engedékenységet ajánlanak.

— A közös jegyzék a porta előtt. — Harcias hangulat a török fővárosban. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, január 17.

Diplomáciai körökből jelentik, hogy a nagyhatalmak együttes jegyzékét Konstantinápolyban átadják. A késelem oka nem terheli Németországot és nem igaz, hogy a konstantinápolyi német nagykövet nem kapta meg kellő időben a szükséges utasításokat. A késelemnek egyetlen oka az volt, hogy a nagykövek nem tudtak megállapodni az együttes jegyzék átnyújtásának módjában. A helyzetet most nyugodtabban itélik meg. Egy balkáni delegátus a nagyköveti reunióból kiszivárgó hírek szerint Konstantinápolyban a nagytanács már hosszabb idő óta tartja üléseit és hogy a *békés megoldásra való kilátás jelentékenyen fokozódott*. Resid bissa kijelentette, hogy semmi hírt sem kapott Konstantinápolyból. Arra a kérdésre, vajon igaz-e az a hír, hogy a nagytanács már hosszabb idő óta együtt van, ezt felelte:

— Meg lehet, de sejtelmem sincs arról, hogy Konstantinápolyban mi történik.

A hatalmak erősen biznak abban, hogy a porta válasza nem lesz ridegen elutasító, már azért sem, mert az átnyújtandó jegyzéknek a szigetekről szóló presszusa, amely szerint a szigetek sorsát a nagyhatalmak kezükbe veszik, meggyőzhetik a törököket arról, hogy a nagyhatalmak szemük előtt tartják a törökök életbevágó érdekeit.

Konstantinápolyból jelentik: A nagykövek ma testületileg átadták a külügyminiszternek a nagyhatalmak kollektív jegyzékét.

Konstantinápoly: A nagyhatalmak jegyzékét már ma délután két óra hosszat tárgyalták a török minisztertanácsban, ahol *Noradunghian* külügyminiszter terjesztette elő a jegyzékét, amelyet a nagykövek nála nyújtottak át. A hatalmak jegyzéke barátságos tanács — conseil amical — formájában azt tanácsolja a portának, hogy a *békétárgyalásokban tanusítson engedékenységet*, mert ellenkező esetben *ázsiai birtokait is veszélyezteti*. A nagyhatalmak legmesszebbmenő támogatásukról biztosítják a portát arra az esetre, ha az engedékenység útjára lép. A jegyzékre, amely teljesen tanácsadó formában és presszió nélküli hangon szól, néhány nap múlva ad választ az ottomán kormány.

Konstantinápoly: A szenátus elnöke a nagyvezér kívánságára tizenöt szenátort meghívott a helyzet megvitatására. Határozatot nem hoztak, de a szenátorok a nép és a hadsereg kedvére való tekintettel egyértelműen helyeselték a kor-

mány hajthatatlan viselkedését Drinápoly és a szigetek dolgában. A szenátus legközelebbi ülése, amely a diván összehívásával fog foglalkozni, vasárnap lesz.

Konstantinápoly: A diván összehívásáról megbízható török forrásból ezt jelentik: A nagyvezér mult szombaton a szultánnak a nagyhatalmak fenyegető közbelépésére való tekintettel a béke megkötését tanácsolta és ezuttal följajánlotta lemondását.

A szultán erre azt felelte, hogy Drinápolyról soha sem fog lemondani, de biztosította a nagyvezért bizalmáról és azt ajánlotta neki, hogy a parlamentet hívja össze.

A nagyvezér erre azt felelte, hogy a parlamentet nem hívhatja össze, mert a háboru előtt feloszlatták, de azt ajánlotta a szultánnak, hogy a Midhat féle diván mintájára birodalmi gyűlést hívjon egybe. Megjegyezte, hogy Midhat is csatlakozott ebben a divánban és hogy annak keresztény tagjai Midhat várakozása ellenére azzal akarták lojalitásukat bobizonyítani, hogy az Oroszországgal való háboru és a reformok keresztülvitele ellen szavaztak. Ugyanez történhetnék most is.

A szultán ennek ellenére megragadta ezt az eszmét, a mire a nagyvezér visszavonta lemondását, de kijelentette, hogy a birodalmi gyűlést csak akkor fogja összehívni, ha a közvetítő kísérletek mind bajtörést szenvedtek. Intézkedni fognak, hogy a vidéki hatóságok a fővárosban tartózkodó körülbelül száz előkelőséget delegátusokká nevezzeék ki.

A komitérti vezérek, akiket a szultán vasárnap fogadott hihaligatáson, a háboru folytatását ajánlották Drinápolyért és a szigetekért. Helyeselték a birodalmi gyűlés összehívását, amely minden bizonytal szintén a háboru folytatását fogja ajánlani. Csak azt sajnálták, hogy a kabinet elmulasztotta, hogy a fegyverszünet ideje alatt a parlamenti új választást elrendelje. A küldöttség arról biztosította a szultánt, hogy a komité nem akarja Kiamil barát megbuktatni, sőt, ha önként visszalépné, nem vállalkoznék az új kabinet megalakítására, hanem koalíciós kabinetet ajánlana.

Konstantinápolyból jelentik: A szultán palotája előtt és a nagy térségen az Aja-Szófia mecset körül *nagy tömeg tüntetett a háboruért és Kiamil pasa ellen*. Sok hodzsa szofta és korán-tanuló vett részt a tüntetésben. Egy pap szónokolt a mecset temetőjében, bujtogatta a mohamedánokat a keresztények ellen. Végül *átkot mondott Kiamil pasára*, ha elárulja Drinápolyt. Nagy csapat lovasság nyargalt a hadügyminisztériummal szemközt lévő kaszárnyából a tüntetők közé és karddal verte szét a tüntetőket. Épen ilyen irgalmatlanul vágatott a lovasság a Dolma Bagdse palota előtt a tüntetők soraiba is. Egy fanatikus pap be akart lopózni a sztambuli kaszárnyába, hogy az ott elhelyezett kurd lovasokat fellázítsa, de mert a szultán kamarása ajándékokban nem fukarkodott, a kurd lovasok már nem lázonganak. Az agitátort elfogták.

Szofia: A Südslavische Correspondenznek jelentik: Ferdinánd király környezetében és felelős helyen általában nyugodtan itélik meg a helyzetet. Az illetékes tényezők az osztrák magyar monarchia és Oroszország barátságos tanácsaira, hogy hajlandók a békében közreműködni, előzékenységet tanusítanak. A szófiai lapok, amelyeket a kormány rugalmaz, ma azt írják, hogy a második Balkán háboru veszedelme el van hártva.

Pétervár, január 17. Todorov bolgár pénzügyminiszter kijelentette, hogy utazásának célja pénzümveletet lebonyolítani, mert *Bulgáriának a háboru befejezése után sok pénzre lesz szüksége*. A bolgár kormány már a háboru előtt elvben megállapodott kétszáz millió kölcsön fölvételében, de most még ennél is nagyobb összegre lesz szükség. Todorov ezt mondta:

— A tárgyalással nagyon meg vagyok elégedve és remélem, hogy Parisban, ahová holnap utazom, ugyanezt az előzékenységet fogom tapasztalni. A háboru megújulásától nem felek.

Hadállásaink Csataldza előtt oly erősek, hogy nemcsak a mostani, hanem háromszor akkora hadsereg ellen is meg tudunk küzdeni. A bolgár-görög viszonyoknak nincsen nyugtalanító jellege s a Szerbiával való határkérdést a legkisebb részletekig megállapítottuk.

London: A bolgár kormány följánlotta Romániának azt a területet, amely Szilisztriától északra a tengerpart pontjáig vonul és amely a mai határtól hat kilométerrel jobban délre esik. Szilisztria eszerint a bolgároké maradna, de ezek az öszezes erődítéseket lerombolnák.

Bukarest: A bolgár kormány önkéntesen ajánlott föl bizonyos területet, amely nem elégíti ugyan ki a románokat, de legalább tárgyalás alapjául szolgálhat. Most már remélik a differenciák barátságos elintézését.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szombat: *Az ember tragédiája*, dráma. (Uj betanulással.)

Vasárnap: Délután: *Limonádé ezredes*, operette. Este: *Az ember tragédiája* dráma.

* **Az új Nemzeti Színház.** *Budapestről* jelentik: A Nemzeti Színház új épületére kiírt pályázat sorsáról ma döntött a zsüri. Fel négyig tartott a zsüri ülése. A döntés a következő: az első díjat, tizezer koronát *Medgyessay Istvánnak* ítélték oda, a második díjat, nyolc ezer koronát *Bálint és Jámbor* kapták. A harmadik díjat, hat ezer koronát *Döry és Pogány* nyerték el. A negyedik díjat, négy ezer koronát *Lajtha Béla* kapta. Azonkívül két kétezer koronás jutalomdíjban részesültek *Szende Andor*, *Quittner Zsigmond*, *Miklós Ede*, ifjabb *Kauzer József* és *Spiegel Frigyes* és ifjabb *Engel Károly*. A pályázaton 29 pályázó, összesen 33 tervvel vett részt. A bíráló-bizottság elhatározta, hogy a *kivételre egyik tervet sem ajánlja*, hanem azt javasolja a kultuszminiszternek, hogy a négy első díj nyertesét rövid lejáratu szűkebb pályázatra szólítsa fel.

* **A Kölcsey-egyesület mai felolvasása** délután 5 órakor kezdődik a városházán. Az egyesület tudós vendége, *Kunos Ignác dr.* a déli gyorsvonattal érkezik Budapestről. A *török szokások és erkölcsök*, melyekről szólan fog, személyes tapasztalatokból és tudományos művekből úgy ismeri, mint kevesen az ország határán innen és túl. Aradi előadásának tiszteletdíját Konstantinápolyba fogja küldeni a török sebesültek számára. A Kölcsey egyesület könyvtára a felolvasások miatt zárva marad. Az előadás előtt török érmekeket árusítanak a sebesültek javára.

* **Az ember tragédiája.** Madách világhírű darabját, a minden idők legszebb alkotását: Az ember tragédiáját játssza szombaton és vasárnap a színház. Az igazgatóság négy áldozatok árán megszerezte a színműnek eredeti kísérő zenéjét, amely sokkal hangulatosabbá teszi a darabot. A kiállításra is nagy gondot fordítottak, új díszletek, korhű jelmezek fogják szemléltetőbbé, elevenebbé tenni az előadást. A főszerepeket *Keszler, Keszlerné, Delli* játsszák.

* **Két sláger az Urániában.** Ritkaság számba menő gazdag műsorral szórakoztatja a közönséget szombaton az Uránia színház. Az egyik egy nagy szabású norvég újdonság. Az elhagyottak, mely egy tengerész családnak drámáját mutatja be lebilincselő jelenetek során, a másiknak a címe *A szerelem hatalma*, ugyancsak elsőrangú látványosság, melynek hőse egy züllésnek indult gazdag ifjú, akit egy derék önteláldozó hivatalnok leány ment meg az örvényből és szerzi meg mindketőjük boldogságát. A két nagy és szenzáció számba menő érdekességén kívül még négy pompás kép szerepel a műsoron biztosítva a közönség legteljesebb műélvezetét. A nordisk slágerek három napig szerepelnek az Uránia műsorán. 175

* **60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért** kaphatók kölcsönzésre *Kerpel Iszó* kölcsönözintézetében, Aradon.

A francia köztársaság új elnöke.

— Poincaré Raymond győzelme. —

Tévirati tudósítás.

Páris, január 17.

Versailles márványtermében ma a francia köztársaság elnökévé választotta a nemzetgyűlés 483 szavazattal *Poincaré Raymondot*, a jelenlegi kormány elnökét, az egykori híres védőügyvédet, aki a politika kedvéért egy millió franko jövedelmező irodáját hagyta ott. A választást, amely az egész utóbbi időnkig teljesen szürke eseménynek készült, mint ismeretes, Millerand hadügyminiszter államcsínye egyszerre izgalmassá tette. Nemcsak a francia nacionalista sajtó, hanem a külföld is abban a véleményben élt, hogy a hosszú időn át biztos jelöltnek, Poincaré miniszterelnöknek vesztett ügye van. Nem volt hajlandó senki sem akceptálni, hogy a szocialistából klerikalissá vedlett hadügyminiszter a kormány tudta nélkül készült *Paty du Clam* alezredes reaktiválására. Pams, a többszörös milliomos és földművelési miniszter esélyei hihetetlen gyorsasággal emelkedtek és ime, a mai választás mégis a miniszterelnök fényes győzelmével végződött és Poincaré Raymond lett a köztársaság elnöke a francia nép akaratából.

Ez a választás, amely hét évre a francia nemzet vezetését adja a joggal világhírűnek mondott ember kezébe, azt bizonyítja, hogy Franciaország első polgáruai olyan embert állított ügyei élére, aki ezt a könnyen hevülő és végtelmekre hajló nemzetet *megtartja azon az arany középuton*, amelyre az utóbbi évtizedek történetének eseményei után valóban szüksége is van. Az az ország, amely a legszélsőbb konzervativizmusból majdnem átmenet nélkül csapott át a legtisztább radikális politikai irányzatba, várva várta Poincaré Raymond elnökségének eljöttét, akiről, midőn 1909 december 9 én bevonult a 40 halhatatlan közé a párisi akadémiába, *Lavisse* Ernő üdvözlő beszédében azt mondta, hogy nemcsak Franciaországnak legvilágosabb elmeje, legműveltebb lelke, hanem elsősorban azért dicsérendő, mert ő a „*juste milieu*” embere és mert Poincaré az arany középut politikusa, megtudta nyerni az egész ország szimpátiáját. Mint szónok, nem ragadja magát haligacsi, de figyelmeket felkelti és ébren tartja. Virágos, sőt sokszor talán rideg is. Azonban az utolsó hónapok története, amelynek nagy eseményei Poincaré nevéhez is fűződnek, azt bizonyítják, hogy a francia köztársaság új elnökének szívében a béke meleg szeretete él és noha ismeretes az ő szövetségi hűsége, amellyel Oroszországnak és Angliának, valamint hazájának, a hármasszorosban elő hatalmuknak érdekeit a Bakánon védte, hihető és remélhető, hogy most, midőn ennek a hatalmas országnak élére került, meg fogja védeni Európa népei által egyenlő vágyal kivánt békét s az ő elnöklése a jövőben is megtartja és öregbíti azt a tiszteletet, amelylyel minden kulturálemzet Franciaország iránt adózik.

Utban Versailles felé.

Epen hét évvel ezelőtt ült utóljára össze a kongresszus az államfő megválasztására. Ezerkilencszázhat január tizenhetedikén választották meg *Fallières* elnököt s úgy, mint akkor, ma is esős az idő. Versailles igen élénk képet mutatott, folytonosan érkeztek a külön vonatok Párisból, melyek diplomátákat, szenátorokat, újságírókat és közönséget hoztak Versaillesba. Páristól Versailles negyven percnyi távolságra van és ezen az uton

a kongresszus tagjai remnicenciákat frissítenek fel. Így elmondják, hogy midőn *Faure* annak idején az elnökválasztásra utazott, a tömeg odaiáltott hozzá:

— Hozzon nekünk egy jó elnököt!

— Minden lehető el fogok követni — válaszolta *Faure*, — és maga jött vissza, mint elnök.

A vasutban ülő szenátorok, újságírók és képviselők érdekes fogadásokat kötnek egymás között, hogy ki lesz az elnök. Ha kitekint az ember a vasut ablakain, észreveszi, hogy a sineket katonák őrzik, különösen a hidakat, és alagutakat tartja nagyszámu katonaság megszállva. Ektérően az eddigi választásoktól, az automobilon beláthatatlan sora is Versaillesbe igyekezik, magával hozván a párisi előkelő világot. Pont egy óraker, párisi idő szerint, megkezdik a választási aktust, előbb azonban megebedelnek. Már tíz nappal a választás előtt nem lehet szobát kapni a versaillesi előkelő szállodákban, minden szoba, minden asztal, minden legparányibb hely el van már foglalva. Különösen all ez a Hotel des Reservoirs ra, mely a versaillesi kastély közvetlen közelében van. Itt lakik a parlamenti és akadémiai világ, az előkelő nagykereskedők és gyárosok, az egész katonai kar, mely különös érdeklődéssel várja a választás eredményét. Nagyon élénk és izgalmas az élet a Rue Gambettán is, ebben az utcában van ugyanis az a kapu, amelyen a választási terembe vonunk. Itt csak belépti jeggyel lehet bemenni, pont egy óraker már be is zárják a kaput s a később jövöket már nem engedik be.

Radikális és royalista tüntetés.

Délben egy óraker kezdődött meg az elnökválasztó ülés, amelyet *Dubosc*, a szenatus elnöke vezetett. *Dubosc* megrázta a csengőt és különböző törvénycikkeket olvas fel, amelyek az elnökválasztásra vonatkoznak. Ebben a pillanatban zavaró jelenet következett, amely hasonlított a Bécsben legutóbb lefolyt delegációnak *Károlyi Mihály* gróf által történt megzavarására. Tudniillik a jobboldalon egy kopaszfejű öreg ur, *Dion* képviselő, a híres *Le Dion Bonton* autó gyár tulajdonosa felállott és a következőket mondotta:

— Én és barátaim tiltakozunk ezen ülés ellen. A jobboldalon helyesítés, a baloldalon és a centrumban óriási felháborodás, lármá keletkezett erre a jelenetre, úgy, hogy az elnök csak nagy nehezen tudta helyreállítani a rendet. A csend beálltával *Dubosc* elnök a következőket mondotta:

— Hasonló jelenetek mindig ismétlődnek, valahányszor a kongresszus elnökválasztásra ül össze. Kérem az urakat, ne törődjenek vele, ezek a szavak semmiek, nincs semmi jelentőségük. (Élénk helyeslés, zaj.)

Ezután megkezdődött a választás. Sorshuzás utján a szavazás a T. betűnél kezdődött. Midőn az első szavazatot leadták, a hallgatóság köréből „Vive le roi” kiáltás hallatszott. A közbekiáltó egy „camelot du roi” volt, akit azonnal letartóztattak. A választás ezután minden rendszavarás nélkül folyt tovább.

Az első szavazás.

Délután egy óra tíz percker nyitotta meg az elnökválasztó nemzetgyűlést *Dubosc*, a szenatus elnöke. Mikor megjelent a dobogón, baloldaltól élénk taps fogadta. Ezzel kezdetét vette a szavazás. A szenátorok és képviselők kezükben zárt boritékkal és fehér golyóval felvonultak az elnöki emelvény elé. Az első szavazás harmadfél órát vett igénybe. A sors döntötte el, hogy T betűvel kezdődjek a szavazás. Amint *Teille* képviselő leadta szavazatát, a közönség karzatáról egy éles hang sivitotta a terembe:

— Vive le Roi!

A közbekiáltót, egy camelot du roi-t letar-

tóztatták. Amidőn a szocialista *Vailland* szavazott le, a karzatról valaki lekiáltott:

— Vive le Sociale!

Vailland fejével bólintott a karzat felé és bedobta az urnába szavazólapját.

A nemzetgyűlés megnyitása előtt *Pelletan* képviselő a kamara folyosóján kijelentette annak szükségességét, hogy egy új jelöltet állítsanak fel, megakadályozandó a republikánusok között való szakadást.

A nemzetgyűlési terem karzatai zsúfolva voltak. Több mint 700 törvényhozó volt jelen. Röviddel egy óra után *Dubosc* szenátusi elnök megnyitotta a gyűlést és felolvasta a nemzetgyűlés megnyitására vonatkozó dekrétumot. A formalitások elintézése után a szavazás megkezdődött a „T” betűnél.

Délután 3 óra 49 perckor befejezték az első szavazást. A szavazásnál *Poincaré* 429, *Pams* 327, *Vailland* 63, *Ribot* 16, *Deschanel* 12, *Millerand* 8 szavazatot kapott. *Poincaré*-nak még 3 szavazata hiányzik az abszolút többséghez.

Az első szavazásnál ma 868 törvényhozó adta le a szavazatát. Az abszolút többség tehát 485 szavazattal volt elérhető. A szavazás végleges, hivatalos eredménye szerint *Poincaré* kapott 429, *Pams* 327, *Vailland* 63, *Deschanel* 18, *Ribot* 16, *Bourgeois* 4, *Millerand* 8, *Delcasse* 2, *Dubosc* és *Rochefort* 1—1 szavazatot. Miután *Poincaré*-nek az abszolút többség eléréséhez még hat szavazatra volt szüksége, második szavazati vált szükségessé. *Pams* és *Poincaré*-t, a két jelöltet, amikor a szavazásnál szavazatukat leadták, élénk ovációban részesítették. A szavazásnál semmiféle incidens nem történt.

Poincaré: 483. — *Pams*: 296.

A második választás, mely a legnagyobb rendben folyt le, meghozta azután *Poincaré*-nak a nagy többséget. A szavazás részletes eredménye a következő: *Poincaré* 483, *Pams* 296, *Vailland* 69 szavazatot kapott. A többi szavazat szétforgácsolódott. Így *Poincaré* megnyerte az abszolút többséget és ezzel a köztársaság elnöke lett. Rögtön a választás után *Poincaré* a miniszterek és a képviselők gratulációit fogadta és néhány perccel a választás befejezése után már visszautazott Párisba.

A választás fél hét órákor ért véget. A választás befejezése előtt a teremben nagy lármá és zambongás volt. Izgatottan tárgyalt mindenki szomszédjával, alig tudták a választás végét bevégni. Midőn a választás eredményét az elnök kihirdette, óriási öröm keletkezett. Csak a radikálisok közül abcugolták többen *Poincaré*-t, ki a választás alatt egy mellékteremben tartózkodott. A választás befejeztével hívei rögtön odasiettek, hogy gratuláljanak neki. *Poincaré* átvette a díszes állásával járó jelvényeket, így a becsületrend nagyszallagját is.

Poincaré közvetlenül megválasztása után a hozzáisiető újságírók előtt rövid beszédet mondott, amelyben hangsúlyozta, hogy *Franciaország*-nak szüksége van arra, hogy konzervens külügyi politikához ragaszkodjék, melynek vezetése igen erős kezét igényel.

A második választási aktus jóval csendesebben folyt le, mint az első. A kihirdetésakor egy hölgy a karzaton elájult. A választás után *Poincaré* nyitott kocsiában, melyet mindkét oldalról lándzsás lovasok kísérték, a vonathoz hajtatott. A kocsiában *Briand* ült mellette. Az egész uton a lakosság és katonaság óriási ovációban részesítette az új elnököt. Szakadalan „éljen” kiáltások köszöntötték, csak hébe hóba szakította meg az éljenzéseket egy „*Clemenceau* a *Charenton*” (*Charenton*-ban van az örültek háza.) Nyolc órákor érkezett Párisba, hol szintén nagy ovációban részesítették. *Poincaré* elnök az *Elysées*-be

ment, hol *Fallières*-sel hosszabb beszélgetést folytatott. A külügyminisztériumot ideiglenesen *Briand* fogja vezetni és valószínűleg ő lesz *Poincaré* utódja a kormányelnöki székben is.

A radikálisok veresége.

A szenátus tegnapi ülésének eseményeivel kapcsolatban *Clemenceau* levelet intézett *Poincaré* miniszterelnökhöz, amelyet az magára sértőnek talált. A miniszterelnök *Briand* és *Clots* minisztereket bízta meg azzal, hogy *Clemenceau*-től felvilágosítást kérjenek.

A választás alatt *Goncourt* volt miniszter és *Monsier* képviselő között heves összetűzés volt, melynek következménye valószínűleg párbaj lesz.

Az első szavazás után küldött-eg ment *Pams*-hoz, hogy vonja vissza jelöltséget. *Pams* vissza is akart lépni, de *Clemenceau* kényszerítette a radikálisokat és a radikális szocialistákat, hogy tartassák vissza ettől, nehogy *Poincaré* Pöbiscitumhoz hasonló óriási többséget nyerjen.

A radikálisok táborában különben *Poincaré* megválasztása miatt nagy lehangoltság uralkodik. Felmerült az a szándék is, hogy minden parlamentáris működést obstrukcióval hiúsítsanak meg, azonban komoly politikai körökben ezt nem tartják valószínűnek és elvárták, hogy a kormányt minden erre irányuló kísérletet már csirájában elfojtson. Biznak abban, hogy a kamarát nem fogják feloszlatni. — A radikálisok még tegnap bíztak *Pams* győzelmében. Tegnap este nyígyűlést tartottak a szenátusban, hogy meghallgassák a *Poincaré*-hoz küldött bizottság jelentését. Százötven törvényhozó volt együtt rendkívüli izgalomban. Az a hír, *Poincaré* miniszterelnök vonakodik jelöltségétől visszalépni, valóságos tumultust idézett elő. *Bissont*, aki *Poincaré* magatartását akarta indokolni, többször zajosan felbeszakították. Hevesen kiáltották feléje.

— Törkretette a fegyelmet! Jelöltsége szegyen! *Napoleon* herceg jelöltsége óta ilyen nem értünk meg!

A teljes ülés végül lelkesen tüntetett *Pams* mellett, akit az összes republikánusok jelöltjének jelentettek ki.

Az új elnök életrajza.

P. Raymond, francia politikus, szül. *Barle-Ducben* 1860. augusztus 20. Jogot és bölcsészetet végzett és keitős doktori oklevelet nyert. 27 éves korában a *Meurthe* départementban köztársasági program alapján képviselőnek választották és nem közönséges pénzügyi ismereteivel hamar magára vonta a kamara figyelmét. Azután a földművelési minisztériumban a miniszter irodafőnöke lett. 1894. május 29. a *Dupuy*-kabinetben a pénzügyi tarcát kapta, melyet a minisztérium bukásáig (december 23.) megtartott. 1895. november 12. és 1896. január 10. a kamara alelnökének választotta; márciusban pedig a *Méline*-kabinet által előterjesztett jövedelmi adóreform ellen mondott hatalmas beszédet.

Ezután hosszabb ideig távol tartotta magát a politikától. A *Clemenceau* kormány bukása után mintegy másfél évtizeddel ezelőtt őt bízták meg kabinetalakítással.

Az elnök jogai és kötelességei.

Hanotaux volt francia külügyminiszter a *Figaro* mai számában az elnök teendőinek határvonalairól beszél.

Elsősorban a miniszterelnök kinevezésének joga illeti meg az elnököt. Ez a legfontosabb joga is, mert így módjában van olyan kitűnő és hírneves politikust kiválasztania, akivel egyetértően működhet.

A fontos jogok közé tartozik az is, hogy ő elnököl a mindennapos minisztertanácsokban. Én — írja *Hanotaux* — több kabinethez tartoztam, még pedig három egymásután következő elnök alatt. Tudom, hogy történnek a dolgok. Az elnök sze-

mélyes autoritása a minisztertanácsban oly jelentékeny, hogy a tanácskozások alatt a szemek mindig rásegeződnek. Egy szavával megnyitnak egy vitát, vezetheti azt, vagy bezárhatja, felfüggesztheti és elnapolhatja.

Nem hiszem, hogy az utóbbi időben lett volna olyan szavazásnak alávetett, vagy szavazás által meghozott határozat, amelyet az elnök határozott nézete ellenére hoztak volna. Az elnök a minisztert bizalmas tanácskozássra szólítja, keresztül olvassa az aktákat, kérdéseket intéz, ösztökél vagy csillapít. Valóságos *Mentor* szerepet játszik, *precedeuse*-kre emlékszik, veszélyekre mutat rá, mint legfelsőbb fórum mond ítéletet. Az az elnök, aki méltó akar lenni erre a tisztságra, csak komolyan és erélyesen kell, hogy teljesítse funkcióját.

Ha ideálja valóban nemzeti, hazafias, akkor a miniszterek sohasem fognak akarata ellen tenni.

Nem akarom erősen hangsúlyozni az elnök harmadik funkcióját — az aláírást. Világos, hogy ha aláírását megtagadná, miután a miniszterek telelősek, ezzel konfliktust idézne elő. Minden politikai rezsimnek elve, hogy a konfliktust kerüli, de a praxisban számtalan finom nüansz, hasznos kerülőút akad, amelylyel, vagy amelyen a célt el lehet érni. Ha az elnök késlekedik az aláírással, ez már figyelmessé teszi a minisztert. Joakaratu beazélgetés a miniszter és az elnök, vagy a miniszter és miniszterelnök — a természetes békebíró — közt, elsimitják az ellentéteket. Így az elnöknek ezer módja van, hogy véleményét, akaratát érvényre juttassa. Mindez benne van az alkotmányban, mert megfelel a józan észnek és a szükségszerűségnek. Csakhogy a kormányokat nem szabad attól elszoktatni, hogy kormányozzanak és az országot, hogy kormányoztassék.

A francia köztársaság elnöke nagyon nagy ur, talán még az Unió fejénél is nagyobb. Csak hogy épen hadüzeneti joga nincs, de ő a legfőbb parancsolója a szárazföldi és tengeri haderőnek. Nem terjeszt ugyan törvényeket a parlament elé, de jogában áll a parlament által már megszavazott törvényt újabb tárgyalás végett visszaküldeni, sőt a szenátussal egyetértően a kamarát is főszozlathatja. A kormányzat a miniszterek kezében van ugyan, de a minisztereket ő nevezi ki. Van alkotmányos monarchia, ahol a koronás uralkodónak nincs annyi felségjoga, mint a francia köztársaság elnökének.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi magántisztviselők egylete a hó 19 én, vasárnap délelőtt 11 órákor saját helyiségükben (Központi szálloda, Salacz-utcai földszinti kisterem) tartja VI-ik rendes évi közgyűlését. Tárgysorozat: Elnöki megnyitó. A választmány évi jelentése. A számvizsgáló bizottság jelentése. Esetleges indítványok. Választások.

(*) A művezetők orsz. szövetségének VII. ker. egyesülete Aradon, február hó elsején este 8 órákor a *Millenium* különtermében társas összejövetelt rendez, melyre a helybeli és vidéki t. tag urakat családjaikkal egyetemben tisztelettel meghívja a rendező-bizottság. Vacsora éllap szerint.

(*) Az Aradi Nők Otthona tegnap tartotta meg választmányi ülését özv. *Purgly* Lajosné elnökléte alatt. A választmányi ülés meleg köszönetet és elismerést szavazott özevgy *Purgly* és *Abrey* Lajosné egyeületi védasszonyoknak kiválóan eredményes munkásságukért. Beszámoltak a Nők Otthonának december havi működéséről és konstalták, hogy a védasszonyoknak páratlan takarékosága és körültekintése folytán egy szegény elhelyezése 40 koronát kerül. A választmányi ülés elhatározta, hogy április elsejéig még a rendes segélyt kiutalják szegényeinknek.

TARKASÁGOK.

(A rossz lakás és az okos asszony.) Az asszonyi ravaszágnak jellegzetes példája a következő kis történet, melyről sokat beszélnek mostanában egy közeli város uri köreiben.

Egy előkelő uri családhoz, L-ékhez beállított a napokban egy másik urasszony. A né, akit a ház tagjai nem ismertek. A lakásban csak a családapa volt otthon, természetesen szívélyesen fogadta a látogatót, ki előadta, hogy azért jött, mert meg akarja hívti L. ur leányát egy rendezendő teaszurhoz, hogy a bájos leánya ott felszolgáljon.

— A zur napját pontosan még nem tudom, majd értesíteni fogom önöket, — mondta a látogató urihölgy.

L. ur még beszélgetett tovább az asszonnal, ki egyszerre a lakásról kezdett beszélni, majd felállt, a tapétákat, a padlót nézegette és kétségbeesett hangon emigy szólalt meg:

— Ugyan kérem, hogy lehet ilyen lakásban lakni? Ma már nem ilyenek a modern lakások, milyen rossz kályhák, és ezek tapéták, hogy a parkettáról ne is beszéljünk...

L. ur nem válaszolt, de lelkében megfogant az elhatározás, hogy a lakást felmondja. Épen kapóra jött elhatározásának a háziur, ki egy szép rezgelensteigerolással lepte meg L.-eket. A lakást tehát fölmondták... Ámde egy hélig nem találtak más megfelelőt s ezért úgy döntöttek, hogy mégis megmaradnak a lakásban. Közölték elhatározásukat a háziúrral, ki azonban nagy meglepetésükre értesítette, hogy a lakást már nem is thatják meg, mert időközben már kivette — A.-né.

(Olasz Ödön tartalékos hadnagy.) Nemrég került még csak Aradra Olasz Ödön honvédszázados, de máris egyike a legnépszerűbb embereknek a társaságban. A snejdig luszártiszt egyike a legbájosabb elbeszélőknek s anekdotái már közzájón forognak. Egyikét ezeknek az anekdotáknak tegnap mondotta el a kávéházban:

— Közvetlenül azután, hogy aktív hadnagnak kineveztek, tartalékosként szolgáltam a hazát. Tudniillik az nap, amikor én megérkeztem a garnizonba jelentkezni kellett a tartalékos tiszteknek is. Én velük egyszerre jelentkeztem, de természetesen mint rangban legidősebb, elsőnek. Mikor az alezredes a szobába lépett, haptákbá vágta magam s jelentkeztem:

— Alezredes ur Olasz Ödön hadnagy...

Az alezredes összehuzta a szemöldökét s rám szolt:

— Tartalékos!!

Ellentmondani nem lehetett, én tehát újra keztem a mondókámat:

— Alezredes ur Olasz Ödön hadnagy...

Az alezredes most már keményebb hangon szolt: — Tartalékos hadnagy! Érti!

Belenyugodtam a változhatatlanba s úgy jelentkeztem, ahogy az alezredes kívánta:

— Alezredes ur Olasz Ödön tartalékos hadnagy alázatosan jelenti bevonulását!

Két hélig tényleg úgy kezeltek, mint tartalékos hadnagy. Két hét mulva azonban inspiciajn jött egy tábornok, aki nekem történetesen rokonom volt.

Előtte is forstellolni kellett magamat s én úgy jelentkeztem, ahogy az alezredes kívánta:

— Olasz Ödön tartalékos hadnagy alázatosan jelentezik!

A tábornok rám kiáltott:

— Meg vagy te bolondulva? Hát mióta vagy te tartalékos?

— Amióta az alezredes ur úgy kívánta. Azt

mondta háromszor is, hogy én tartalékos vagyok s miután nem akartam fegyelemsértést elkövetni, inkább elhittem!

VÁROS ÉS MEGYE.

Városi építkezés és telekvásárlás.

— Az építészeti bizottság ülése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 17

Arad város törvényhatóságának építészeti bizottsága ma de után Lőcs Rezső elnöklésével tartott ülésében egy telekvétel ügygel összekötésében behatóan foglalkozott egy új tizelő laktanya, valamint iparműhelyek építésének kérdésével és elhatározta, hogy a vízvezeték telep mellett levő és Szilárd István győri lakos tulajdonát alkotó telket megvételre ajánlja a közgyűlésnek, mert az Attila téri gazdasági udvarban lévő műhelyek tovább a mai állapotokban fenn nem tarthatók és nem tűrhető, hogy a város közepén a tűzoltólaktanyában állandóan 32 ló tegye romlottá a levegőt.

Szilárd néhány hónappal ezelőtt kérvényt adott be a városhoz és a vízvezeték bővítésére fenntartott területből, mely az ő telke mögött van, ő száz négyszöglet megvételre kért. Szathmáry Károly gépüzemigazgató tiltakozott az ellen, mert az esetre, ha a város átveszi a vízvezetékét, azt bővíteni kell, új kutak furása válik szükségessé és könnyelműség lenne, ha olyan területet adna el a város, amelyet utóbb drága pénzben lenne kenytelen megvásárolni.

A tanács elfogadta ezt az indokolást, megtagadta a telek eladását, de egyszerűsind utasította a mérnöki hivatalt, hogy mondja meg, milyen bővítéseket tervez a vízműnél és a csatornatelepen.

Virágh Lajos főmérnök és az üzemigazgató együttes jelentéséből kitűnt, hogy a mai gépházak szűkek, személyzei lakások, műhelyek és raktárok nincsenek. Szükségessé válik továbbá a Radnai-utra kijárási létesítése, mert évente már most is körülbelül 200 vagon szemet szállít a vizmű, ami jövőre megkészszerződik és így egy iparvágány fektetése esszerűnek mutatkozik. Azt javasolják mindakettlen, hogy a város vásárolja meg a Szilárd teleket és csatolja a vízmű területéhez.

Az építészeti bizottság egyhangulag azon a véleményen volt, hogy a telekvétel csak akkor mondható hasznosnak a városra nézve, ha azt azonnal fel is használja.

Virágh Lajos főmérnök és Reisinger Sándor bizottsági tagok rámutattak arra, hogy az Attila téren levő városi iparműhelyekben most az ott alkalmazott munkások ugyszólván felügyelet nélkül dolgoznak, ami bizonyára évi 5-6000 korona munkabér és anyag veszteséget is jelent és így a legmegfelelőbb lenne, ha a megszerzendő telken a város egy olyan műhelyt építené, amelyben a munkások nemcsak a házi szükségiet ki-elégítésére dolgoznának, hanem a vízmű és csatorna mű részére a javítási munkákat is végeznék. Ez által értékes terület szabaduina fel a város közepén.

Együttal tanulmányozandó egy új tűzoltó laktanya kérdése is, mert a mai nemcsak szűk, hanem egészségtelen is. A bizottság azt javasolja, hogy a város 60 koronát ajánlja fel a telektulajdonosnak négyszögletenként és utasította a mérnöki hivatalt, hogy az elhangzottak értelmében tegyen előterjesztést a közgyűlésnek.

„Virágh Lajos beszavazták.” A Varjassy Lajos utca aszfaltozásáról szóló mai tudósításunkat a cikk alcíme miatt sokan úgy értelmezték, mintha a közlekedési bizottság ülésében Virágh Lajos városi főmérnököt szavazták volna le az aszfalt ügyben. Szükségessnek tartjuk annak konstatálását, hogy a tudósítás ilyen értelmezése nem helyes. Virágh Lajos nem az aszfalt mellett kardoskodott, hanem azt vitatta, hogy a Varjassy Lajos utcában autobuszt kell járatni. S ebben a kérdésben nem akceptálta az ő véleményét a bizottság.

Az Aradi Közuti Vaspálya Társaságot a tanács többszben felhívta arra, hogy a teherszállítás lebonyolítására szolgáló sineit alakítsa át és hozza rendbe. A társaság hivatkozva szerződésére és a kis-

vasutakkal szemben fennálló szokásokra, nem teljesítette ezt a felhívást és valamennyi tanácshatározatot megfellebbezett a keraskedelmi miniszterhez. A miniszter ma érkezett leiratában arról értesítette a város közigazgatási bizottságát, mint a közlekedés ügyekben másodfoku hatóságot, hogy a tanács álláspontja helyes és utasítja a lévasuttársaságot, hogy a szokásos technikai szempontok figyelembevételével tegyen eleget a meghagyásoknak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Kitiltható-e a kávéházi vendég?

— Érdekes pör a kolozsvári járásbíróaságban. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kolozsvár, január 17.

Ezt a címet bizonyos megdöbbenéssel fogják olvasni a kávéházi törzslakók. Mert ha valakit, úgy öket igazán érdekli a probléma: szabad-e kitiltani a kávéházból a vendéget?

Móricz István kolozsvári járásbíró hivatali helyisége tegnap tipikus kávéházi alakokkal telt meg. Gabona, pénz és egyéb ügynökkel, rendezetlen viszonyok közt elő emberekkkel, akik déli-előttönként bürzvé formálják át a kolozsvári híres Kikaker kávéház tagas helyiségeit. Kikaker Boldizsár kávéháztulajdonos volt a vádlott, akit egy gabonaüggyök perelt be becsületsértésért. Azt panasolta el, hogy a kávé pizkos csirkefogónak nevezte, ezenkívül pedig kiiltotta a kávéházból s meghagyta a pincéreknek, hogy ne szolgálják ki. A becsületesben megsértett ember különösen ezt az utóbbi dolgot kifogásolta, mert ez még sértőbb reá nézve, mint a nem tuiságosan gyengéd szavak. Az üggyök ugyanis összes üzleteit kávéházban szokta lebonyolítani s a kitiltás vótaképen existenciájában támadja meg.

— Azt mondta, hogy gyaluitassam le a pofám, de ez semmi ahhoz, hogy kitiltott a kávéházból!

A panaszos után Kikaker Boldizsár kávést hallgatta ki a járásbíró. A kávéháztulajdonos így adta elő az affair lefolyását:

— Az az ur, aki becsületsértésért perelt be, legtellemetlenebb vendége a kávéháznak. Dél-előttönként husz huszonötször jár ki és be a kávéházba, molesztálja a vendégeimet annyira, hogy a multkor például egy ismert mánás kereste és meg akarta pofozni. Valami dolgot beszéltem meg néhány kávéházi vendéggel, mire a panaszos odaállt, beleszolt a beszélgetésbe anélkül, hogy köze lett volna hozzá. Én először kértem, hogy hagyjon békét, mikor azonban pökhendi vállaszolt, tényleg pizkosnak mondtam s kijelentettem, hogy nem reflektálok a látogatásaira.

— Szóval azt elismeri, hogy pizkosnak nevezte?

— Ezt bizonyítani tudom! válaszolt a kávév. Mindig a kávéházban mosdik, tehát nekem pozitív értesüléseim vannak.

— Az is tény, hogy kiadta az utasítást a pincéreknek, ne szolgálják ki a vendéget?

— Ez nem áll. Én csak annyit mondtam, hogy nem reflektálok a látogatására.

A bírő ezután a bizonyítás kiegészítése végett elhalasztotta a tárgyalás folytatását. A panaszos még meg nem reparált becsületesével bosszút lihgyre jelentette ki:

— Azért is bemegyek mindennap a kávéházba. Ha nem szolgálnak ki, hétországgra szolgotrányt csinálok!

§ Elitált csaló. Ezerkilencszáztizenegy július havában egy felismerhetetlenségig bekermozott arcú román ember állított be a csarmói takarékpénztárhoz. Miután a kormot lemosattak az arca-ról, előadta, hogy ő Trunk György sajági (Bihar-megye) földesgazda s 500 koronás jelzőlókölcsönt szeretve felvenni. A takarékpénztár besze-

rezte a szükséges telekkönyvi kivonatokot s ezek alapján a kölcsönt folyósította is. A kölcsön folyósítása után derült csak ki, hogy a kormos képző gazda nem Trunk György, hanem a teljesen vagyontalan Trunk Traján volt s Trunk György az egész üzletről csak akkor értesült, mikor az 500 koronás jelzálogkölcsön bekebelezéséről szóló végzet neki kikészítették. A ravasz Trunk Traján ellen család miatt indult meg az eljárás s az aradi törvényszék ma a vádlottat saját beismerése alapján egy évi börtönre ítélte.

§ Csöd. Az aradi kir. törvényszék Kardos Ignác kisenőji be nem jegyzett kereskedő ellen elrendelte a csödt. Csödbiztos Török János dr. önálló működési körrel felruházott királyi törvényszéki jegyző, tömeggondnok Petrutiu József dr. kisenőji, a helyettese Brasch Aladár dr. aradi ügyvéd.

MULATSÁGOK.

(=) Színelőadás a Polgári Jótékony Nőegylet második tea-zsurján. Az aradi Polgári Jótékony Nőegyletnek lelkes gárdája, az örökké ártáhtatlan ifjedszennyal, öz. Purgly Lajosnéval jótékonan agimással dolgozik azon, hogy az egyesületnek második tea délutánja, amely február hó 9 én lesz, még a decemberi tea zsurt is felülmúlja. Ez bizonyosan nagy feladat. Amint azonban Arad város közönsége, társadalmi egyesület vezetőségének invencióját, ötletségét ismeri, ezt a feladatot is pompásan fogják megoldani. A februári tea zsura finom, vonzó irodalmi gourmandériákat tartogat az egyesület vezetősége. Lesz fényes és magas művészi színvonalú hangverseny, amelynek részletes programját még nem közölheti a rendezőség. A clouja a hangversenynek az a pompás működő szín-előadás lesz, amelyen Arad társadalmának előkelő urleányi és asszonyai szerepelnek. Már jóelőre is valószággal szenzációsnak ígérkezik egy berta-gnei tánc. A tea zsura után, hogy a sokfelől érkező kívánságoknak eleget tegyen a rendezőség, kivételesen tánc is lesz. A tea-zsurra a belépőjegy árát négy koronában állapították meg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Zám. Az első nem fontos, a második pedig már megjelent a fővárosi lapokban.
R. Később tessék újból jelentkezni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 17.

A hideg (téli) időjárás nem állandósult, a lehullott hó olvadni kezd, így a vetések rövidesen a szükséges téli takaró nélkül állanak. A gabona üzlet irányza a tartott.

Elkelt a mai piacon:

300 mm. buza	20 40—21 00
400 mm. tengeri	11 00—12 50
Rozs	18 00
Árpa	20 00
Zab	20 00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

Távirati tudósítás

Budapest, január 17

Készáru.

Amerika/háromnegyeddel olcsóbb. Változatlan árak.

Hataridő.

	Déli	1 órai	2 órai
	ár	ár	ár
Buza 1913. áprílire	11 86—11 87	11 85—11 86	
Buza 1913. októberrre	12 07—12 08	12 10—12 11	
Rozs 1913. áprílire	0 27—10 28	10 28—10 29	
Rozs 1913. októberrre	9 72—9 73	9 75—9 76	
Tengeri 1913. májusra	7 72—7 73	7 72—7 73	
Zab 1913. áprílire	10 90—10 91	10 93—10 94	
Zab 1913. októberrre	9 20—9 21	9 21—9 22	

Az árak 50 kilonként számolva.

Budapesti értéktőzsze (jan. 17)

Magyar hitel	800 50
Osztrák hitel	613 50
4% koronajáradék	84 80
Osztr. magy. államvasút	712 —
Jelzálogbank	426 —
Lezártitólóbank	509 —
Havai Bank	289 —
Magyar Bank	545 —
Keresk. Bank	3705 —
Rimamónányi	707 —
Salgótarjáni	738 —
Közuti Vasút	675 —
Városi Villamos	3 5 —

Bécsi értéktőzsze (jan. 17.)

Osztrák hitel	615 50
Magyar hitel	801 —
Osztrák-magyar államv.	701 25
Déli vasút	102 —

A Temesvári Lloyd-társulat terményesarnokának hivatalos árjegyzése (Árak 100 kilogrammonként koronáértékben) 918. Jan 17. Buza 75 kilogrammos 20.55—20.65 76 kilogrammos 20.75—20.85, 77 kilogrammos 20.85—20.95, 78 kilogrammos 20.95—21.05 Rozs (prima) 18.10—18.20 (közép) 17.90—18.00 Árpa (sertőző) 19.95—20.25 (takaróany) 18.10—18.30 Zab (prima) 20.10—20.20 (közép) 19.10—19.30. Tengeri rézt. (magyar) 19.25—19.35 új 10.20—10.40, (román) régi 19.25—19.35, új 10.30—10.50 Burgonya 40 kgr (fehér) 5.60—5.70, (rózsa) 5.80—5.90.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZINHÁZ.

Szombaton, 1913. január hó 18 én:

A Bérlet

A) Bérlet.

Az ember tragédiája.

Dramai költemény. Irta: Madách Imre. Színpadalkalmattal Paulay Ede. Zenéjét szerette Erkel Gyula.

SZEMÉLYEK:

Rafael	Novák Irén.	2-ik demagog Polgár S.
Gábor	Harmath J.	1-ső a népből Kulcsár L.
Mihály	Nógrádi M.	2-ik a népből Herold E.
Lucifer	Delly Lajos.	Athéni polgár Koller István.
Ádám	Kesztiler Ede.	Catulus Dr. Beregi S.
Éva	Kápolnay J.	Péter apostol Várnay Jenő.
A föld szelleme	Herold Ede.	Heléne Novák Irén.
Rabszolga	Dr. Beregi S.	Boszorkány Benkőné.
1-ső demagog	Gyöző A.	Tanítvány Hajdúka L.

Kezdete este 8 órakor.

NYILTÉR.*

Egészséges, erős fogakat kap a gyermek minden nehézség nélkül.

A csecsemők fejlődését szopós korokban a könnyen emészthető és tápláló Scott-féle Emulsió rendszeres szedése előnyösen támogatja. Különösen a fogzási időben mutatkozik szemmel láthatóan ennek a régóta bevált gyermek-erősítő szernek a hatása. A Scott-féle Emulsió ugyanis az egészséges és erős fogcscak fejlődésére rendkívül fontos csontképző készletet tartalmaz. A gyermekek állandóan vidámak maradnak és a különben oly félelmetes fogzástól alig vehető valami észre.

A Scott-féle Emulsiót kellemes szedni minden évszakban, mindenkor élvezhető és hatása mindig változatlan; természetesen csak a valódi Scott-féle Emulsióval és nem utánozatokkal.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 10 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű levelet küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII. akkor egy üvegyár utján probaadást küldünk.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak a k. rokonainknak, ismerőseinknek, valamint bold. fiunk osztálytársainak és tanárainak, kik temetésén résztvettek és részvétükkel igyekeztek mély fájdalomunkat enyhíteni, ez uton mond hálás köszönetet

Aszód János és családja

Nagyvarjas.

463

Ujaradon,

a főtéren, minderre használható üzlethelyiség a piactér közepén, esetleg lakással együtt.

kiadó.

Ugyanott egy alig használt nagy utazóbunda megfelelő árban eladó.

562

938/1912. tkv. szám.

Póthirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírri te-zí, miszerint Burza Testvérek aradi cég végrehajtónak javára 900 korona tőkekövetelése s járulékai behajtása végett 7538/1912. tkv. sz. alatt kitértetett árverési hirdetményben az aradi kir. törvényszék területén levő Aradváros határában a Zimándi dűlőben fekvő az aradi 7539 számú telekkönyvben A/1 sor 6911/4008 hrszám alatt felvett telekkönyvi állás szerint a Bethlen-utcai 2. számú beltelkes házra adóbizonyítvány szerint Bajza utcai 14. számú beltelkes házra 1480 korona, az aradi 7582 számú telekkönyvben A/1 sor 6987/4011 hrsz. alatt felvett Dugonics-utcai 2. sz. ház helyre 74 korona, az aradi 7598 sz. telekkönyvben A/1 sor 6939/4011 hrsz. alatt felvett Bethlen-utcai 24 sz. ház helyre 61 korona és végül, az aradi 7978 sz. telekkönyvben A/1 sor 6932/4011 hrsz. alatt felvett

Bethlen-utcai 29 számú ház helyre 48 korona kikéltési árban az aradi igazságügyi palota fő dszint jobbra levő 48 számú helyisékébe 1913 évi február hó 13-ik napjának délutáni 3 órai-ra kitűzött árverés az 1881. évi LX. t.c. 167. §. alapján Miréu Alexa szabad helyi lakos végrehajtató érdekében is 60 korona tőkekövetelése és járulékai kielégítése végett megtartati fog.

Aradon, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1912. évi december hó 26 án.

Aknyay,

558 kir. törvényszéki bír.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 477

Telefon 162 sz.

Telefon 162. sz.

Reusz Mór és Fia

Porosz kőszén, koksz és faszen-telep Arad, Boros Beni-tér 12. sz.

A fűtési idény beálltával van szerencsénk ajánlani legjobb minőségű 407

Porosz szalon fűtőszent. Porosz légszesz pirszenet.

Vasaláshoz rostált darabos

Bükfaszent

és csomagolt faszenet

jutányos árban házhoz szállítva

URÁNIA

1913. évi január 18., 19. és 20-án
szombat, vasárnap és hétfőn

NORDISK

Két sláger

A SZERELEM HATALMA

Dráma 2 felvonásban.

AZ ELHAGYOTTAK

Modern dráma 2 felvonásban.

Január hó 21, 22. és 23-án

CSEPŰRÁGÓK. Czirkus dráma.

21

Nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

Alkalmi vétel
és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óra és ékszerész

Welfzer János-utca, Minerva-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereéltetnek.

Telefon 438. Telefon 438.

Ingatlanforgalmi és Parcellázó bank Arad, Pótfi-utca 1. sz. Telefon 861. Pécskai-ut 15. sz. (volt br. Bánhidytel) eladunk kiváló fekvésű

háztelkeket

olcsó áron, előnyös kölcsönnyújtással, vagy **5 évi részletfizetésre.** Telkeinkre igen előnyös építési kölcsönöket is adunk.

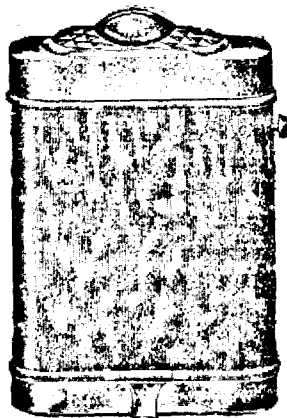
IV-7717.

Villanyos zseblámpa

mindig friss töltéssel.

Villanyberendezések, villanycellák.

Dinamó gépek, villanymotorok olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél
Arad, Salacz-utca 2. sz. 1681

Legolcsóbb és legjobb cipő beszerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

A n. 6. közönség szives figyelmébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő raktáromat, hol állandóan dus választékokat tartok mindennemű legdivatosabb és legtartósabb cipőkből legolcsóbb árakban. Megrendelések gyorsan és pontosan elkészíttetnek. 5041

Teljes tisztelettel

Czernóczky Imre,
uri- és női cipész.

AZ
ARADI KÖZLÖNY
Nagy Képes Naptárát
az Aradi Közlöny minden új előfizetője
— ha legalább 1/4 évre előfizet —
ajándékuul kapja.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.
Érvényes 1912. november 1-től.

Arad-Gyerek Pankota						
Kilomet. távols.	Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
		II. III.	II. III.	II. III.	II. III.	II. III.
—	Arad-Radnai út ...	5-00	8-10	11-20	2-30	6-10
2	Uj-Mikolaka ...	5-02	8-15	11-25	2-35	6-12
8	Mikolaka ...	5-08	8-19	11-29	2-39	6-18
7	Óthalom ...	5-20	8-30	11-40	2-50	6-28
12	Mondorlak ...	5-32	8-40	11-50	3-00	6-38
13	Mondorlak-Csester ...	5-34	8-44	11-54	3-04	6-40
13	Marocsicsér ...	5-37	8-47	11-57	3-07	6-43
17	Szabadhely ...	5-47	8-57	12-07	3-17	6-53
23	Gyerek ...	6-10	9-20	12-30	3-40	7-16
24	Aradkövi ...	6-15	9-25	12-35	3-45	7-21
27	Kovácsi ...	6-24	9-34	12-44	3-54	7-30
31	Liváda ...	6-36	9-46	12-56	4-06	7-42
36	Világos ...	6-53	10-03	1-13	4-23	8-00
39	Galsa ...	7-08	10-18	1-28	4-38	8-15
41	Muska ...	7-08	10-18	1-28	4-38	8-15
45	Pankota ... trk.	7-30	10-30	1-40	4-50	8-38

Pankota-Gyerek-Arad					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	II. III.	II. III.	II. III.	II. III.	II. III.
Pankota ... ind.	4-50	8-00	11-10	2-20	6-10
Muska ...	5-05	8-13	11-23	2-33	6-15
Galsa ...	5-08	8-18	11-28	2-38	6-18
Világos ...	5-18	8-28	11-38	2-48	6-28
Liváda ...	5-32	8-42	11-52	3-02	6-42
Kovácsi ...	5-42	8-52	12-02	3-12	6-52
Aradkövi ...	5-55	9-05	12-15	3-25	7-05
Gyerek ...	6-10	9-20	12-30	3-40	7-20
Szabadhely ...	6-24	9-34	12-44	3-54	7-34
Marocsicsér ...	6-34	9-44	12-54	4-04	7-44
Mondorlak-Marocsicsér ...	6-37	9-47	12-57	4-07	7-47
Mondorlak ...	6-41	9-51	1-01	4-11	7-51
Óthalom ...	6-51	10-01	1-11	4-21	8-01
Mikolaka ...	7-02	10-12	1-22	4-32	8-12
Uj-Mikolaka ...	7-06	10-16	1-26	4-36	8-16
Arad-Radnai út trk.	7-10	10-20	1-30	4-40	8-20

Gyerek-M.-Radna.					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	102 II. III.	104 II. III.	106 II. III.	108 II. III.	110 II. III.
Arad (1) ... ind.	5-00	8-10	11-20	2-30	6-10
Pankota (1) ... ind.	4-50	8-00	11-10	2-20	6-00
Gyerek plasztár ... ind.	6-10	9-20	12-30	3-40	7-10
Ménés ...	6-18	9-28	12-38	3-48	7-18
Pálos ...	6-20	9-30	12-40	3-50	7-20
Pálosbaracka ...	6-32	9-42	12-52	4-02	7-32
Radna ... trk.	6-41	9-51	1-01	4-11	7-41
	7-00	10-10	1-20	4-30	8-00

M.-Radna-Gyerek.					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	101 II. III.	103 II. III.	105 II. III.	107 II. III.	109 II. III.
Radna ... ind.	5-10	8-20	11-30	2-40	6-10
Pálos-Baracka ...	5-29	8-39	11-49	2-59	6-29
Pálos ...	5-37	8-47	11-57	3-07	6-37
Ménés ...	5-46	8-56	12-06	3-16	6-46
Gyerek plasztár trk.	5-53	9-03	12-13	3-23	6-53
	6-00	9-10	12-20	3-30	7-00
Pankota (1) ... trk.	7-20	10-30	1-40	4-50	8-20
Arad (1) ... trk.	7-10	10-20	1-30	4-40	8-10

Tanulólanysok
nyomdánkban
telvétetnek.

V. 2804/2. 1912. szhoz.

Arverési hirdetemény.

Az aradi kir. járásbírósnak fenti sz. végzése következtében Fenyő Béla budapesti cég javára 302 korona 86 fillér tőkekövetelés, ennek 1912. évi március hó 14. napjától járó 5% kamatai 1/2 váltó-díj és eddig 87 korona 40 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt és 1500 koronára becsült keményfa padlókból álló ingóság Aradon, Radnai ut 19a. számú házban 1913. év január hó 23-ik napjának d. u. 4 órakor nyilvános árverésen legtöbbet ígérő vevőnek el fognak adatni.

Arad, 1913. évi január hó 8-án.

Najmányi Béla,
bírósiági végrehajtó.

557

Millió

ember használja

Köhögés

rekedtség hurut, elnyálkásodás torokhurut, fullasztó és gőrosős köhögés ellen a 6251

Kaiser-féle mellpasztillát

„3 fenyőjegygyel”

6100 bizonyítvány orvosoktól és maganemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni Különös-n kellemes és jótűz cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyai Máttyás, Breuer Philp, Vojtek Kálmán, Krebsz Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Gécs László, Gótz Károly, Bernát János, és Ring Lajos gyógyszerárakban Arad. Hanru Nestor drogeria, Vojtek és Welfer drogeria, „Ankyl” drogeria Arad. Zombory János gyógyszerára a Szentháromság Ujzentanna. Adler gyógytárban M.-Pécska, Ora Rezső Pankota, Toffert Károly gyógyszerára Elek. Krausz Elemér gyógyszerára Glogovác, Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerára Lippa, Roxim János gyógyszerára Ó-Pécska és Székely Zoltán gyógyszerára Csérmő, Baner K. gyógyszerára Kevermes, Dr. Stodolní Dezső gyógyszerára Ujvár.

Apró hirdetések

Ajánlatok
 melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert erőtük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elismertjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Jótétteményt
 cselekedne, aki 64 éves zongoramesternek leírásra dalokat, táncdarabokat közzé akar adni. Cim: Zongoramester Tóköly Imre utca 17. 559

ALKALMAZÁST KERES.

Óvadékkal
 rendelkező egyén kihirdető, pénzbeszedő vagy ehhez hasonló állást keres. Cim: Fischer-David, Teltutca 4a. 558

ALKALMAZÁST NYER.

Magyar-német
 levelezésben és gépirásban jártas kisasszony vagy fiatalember, azonnali belépésre kerestetik. Cim: Egyeztető iroda Simonyi-u. 576

Keresek
 egy ügyes elárúsnót üzletem részére, e szakmában jártasak előnyben részesülnek. Első Gyulai kenyérsütőde Tóköly-tér 8. 568

Kereskedelmi
 gyakorlattal bíró gép- és gyorsírásban jártas kisasszony, esetleg fiatalember alkalmazást nyer helybéli nagy vállalatnál. Ajánlatok „Pontos és gyors” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 606

Gyakornok
 jó kézírással helybéli gyár irodájában azonnal alkalmazást nyerhet. Cim a kiadóhivatalban. 564

KIADÓ LAKÁS.

Modern
 4 szobás lakás azonnal kiadó. Bővebben: Telefon 896. sz. alatt. 566

Csinosan butorozott,
 utcai szoba kiadó. Hal-tér 6. ajtó szám 4. 419

Gyorsírás,
 gépirás és könyvviteli tanfolyamra a beiratkozás irószobában megkezdődött. Tandij havi 14 korona. Goldberger képesített gyorsíró, Sina-utca 1. szám. 479

4 szobás lakás
 fürdőszobával Hasszinger-utca 5. szám alatt május 1-ig 200 korona lakbérért azonnal kiadó. 580

Két szobás
 csinos utcai lakás mellékkeliségekkel kiadó. Családtalan bérlőnek havi 20 koronaért. Arad, Demeter-utca 111/a. 355

OKTATÁS.

Cimbalemtanítást
 vállalkok legmagasabb kiképzésig. Cim a kiadóban. 457

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség
 Boros Béni-tér 3. alatt február 1-ére kiadó. Bővebben Herstein Mór ház: ulajdonosnál 575

Bokszege
 községben egy legjobb helyen fekvő, italmérséssel, dohány és bélyeg áruházi engedélyvel bíró üzlet, házastól eladó. Venni szándékozóknak kerjenek információt Petrucza Antaltól Bokszegegen Telefon szám 7. 567

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy tíz hónapos dogg
 nemes fajkutyák jutányosan eladó. B Határ-utca 11. alatt 550

Egy nagy
 utazó férfi bunda kéz alatt eladó (falusi kocsiutakra alkalmas.) Megtekinthető, Deák F.-u. 40 I. em. 565

KÜLÖNFÉLE.

Karácsonyról
 visszamaradt ajándéktárgyak, diszlevélapok, képeslap-albumok, fadisztyások festésre és égetésre, imakönyvek, mesés- és ifjúsági könyvek, képek, falinaptárak stb. mélyen lezártított áron kaphatók. Krausz Paulin színházépület. Jó erkölcsű fiú tanulóknak felvétetik. 5441

Diamant Jemő
 Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület és díszmű bádógos munkákat legjutányosabban készít egy helyben, mint vidéken. 8951

Január 1-én
 lépett életbe a keresk. miniszter azon új rendelete, mely szerint a palackokban árusítandó itaók mennyisége tartalma a palackokon feltüntetve kell hogy legyen. Ezen célra alkalmas címkék kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. szám. 5311

Taxameteres
Bér-autók
 Telefonszám
810
 1881
 Szolgálat: reggel 6 órástól éjjel 12 óráig.
 Garázs: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Egy 2 középiskolát végzett, 14 évet betöltött ügyes fiú nyomdász-tanulónak felvétetik.

TELEFON 410.
WINKLER JÓZSEF
 szőlővessző és szőlőoltvány termelő
ARAD Batthyány-u. 11.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokok urak szives tudomására hozni, hogy az évi terméséből nagymennyiségű kiváló szép fajtisza dus gyökérzetű bor és csemegefajta

szőlőoltvány

ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző kerül eladásra mérsékelt árk mellett. Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

WINKLER JÓZSEF ARAD,
BATTHYÁNY-UTCA 11. 571

Butor végkiárusítás

már csak két finom háló és ebédlőszoba butorom és 36 db hajtott szekem van, melyeket felette olcsó áron

végkiárusítók.
 Kérem a n. é. közönséget, hogy engemet vevő szándékkal felkeresni sziveskedjen. 429

Arad, Kápolna-u. 6.
Varga József.

Nagymennyiségű maculatura eladó.

Olvasóinkhoz!

↑ Ezennel tudatjuk, hogy képviselőnk, **Dávid J. ar** **Arad, Batthyány-u. 31. Telefon 943.,** a jelenkor legjobb szavatolt savmentes és bámulatosan **gyorsan ható fémtisztító szeréből SOLARINE-ből** ↓
 750: ↓ mától fogva nagyobb készletet tart raktáron

SCHICHT GYÖRGY R.-T., Aussig A. E.

Meghívó
 az Aradi Termény és Áruaktár részvénytársaság harmadik évi rendes közgyűlésére,

mely telyé évi február hó 2-án délelőtt 11 órakor fog az Aradi Ipar és Népbank helyiségében megtartatni.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1912. évi zárszámadás megállapítása, valamint a felmentés megadása iránti határozathozatal.
3. Az igazgatóság megválasztása 3 évre.
4. Netaláni indítványok.

Kelt Aradon, 1913. január hó 8-án. Az Aradi Termény- és Áruaktár részvénytársaság igazgatósága.

Jegyzet: Hivatkozással az alapszabályok 18-ik §-ára, felhívatnak azon t. részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni kíváának, hogy részvényeiket azoknak le nem járt szelvényeivel együtt, vagy az azokról szóló letétjegyeket, a vállalat, vagy az Aradi Ipar- és Népbank pénztáránál a közgyűlés napját legalább egy nappal megelőzőleg, letétmenyezni sziveskedjenek.

Vagyon.	Mérleg-számla 1912. december hó 31.	Teher.	
Telek	26193 41	Részvénytőke	500000
Kurticai uti ingatlan	63068 52	Biztosítéki letétek	17200
Épület	333268 54	Óvadék letétek	5700
Iparvágány	26949 50	Bizományi letét	277 94
Gepberendezés	156935 70	Tartalek alap	62 64
Felszerelés	11512 76	Nyugdíjalap	62 00
Alapítási költség	7056 49	Elfogadványok	550000
Szerszámok	509 59	Egyenleg mint nyereség	7331 64
Tiszti biztosítékok	17200		
Óvadékok	5700		
Értékpapírok	9050		
Adósok	191632 79		
Értőlegek	209900 50		
Pénztár	8039 26		
Atmeneti tételek	13225 22		
	1080892 28		1080892 28

Arad, 1912. december hó 31-én.

Rajz Jenő, s. k. ügyvezető igazgató.
 Grósz Miklós, s. k. könyvező.

Az Aradi Termény és Áruaktár részvénytársaság igazgatósága:
 Szalay Károly, s. k. elnök igazgató.
 Waldner Gyula, s. k. igazgató.
 Varjassy Árpád, s. k. igazgató.
 Kristyóry János, s. k. igazgató.
 Hehs Vilmos, s. k. igazgató.
 dr. Tagányi Sándor, s. k. igazgató.
 Hehs Béla, s. k. igazgató.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság:
 dr. Priegl István, s. k. f. ü. b. elnök.
 Tagányi Gusztáv, s. k. f. ü. b. tag.
 Lámzer János, s. k. f. ü. b. tag.
 Holländer Emil, s. k. f. ü. b. tag.

Aradi Első Takarékpénztár.

Vagyon.

Mérleg-számla 1912. évről.

Teher.

	ÖSSZE G					ÖSSZE G			
	Korona	fill	Korona	fill		Korona	fill	Korona	fill
Pénztárkészlet			1.649,721	70	Részvénytőke			10.200,000	
Váltó-tárca			32.262,504	45	Tartalék-alap	3.000,000			
Jelzálog-kölcsönök			4.064,783	—	Külön tartalék-alap	2.897,448	57		
Amortisationális jelzálog-kölcsönök ...			10.510,237	22	Értékpapir árfolyam különbözeti tartalék-alap	155,046	26		
Előlegek értékpapírokra			151,154	60	Házérték csökkenési tartalék-alap	200,000	—		
Folyó számlai előlegek értékpapírokra, bekebelezett kötvényekre és árukra ...			6.302,555	43	Nyugdíj-alap	500,000	—	6.752,494	83
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			1.304,326	51	Betétek	17.141,667	23		
Tulajdon ingatlanok:					Betétek folyó- és check-számlán ...	3.774,387	03	20.916,054	26
Deák Ferenc-utcai 42. sz. ház	307,758	32			Átruházott jelzálog-kölcsönök			7.106,294	33
Atzél Péter-utcai 1. sz. ház	240,000	—	547,758	32	Visszleszámított váltók			12.068,045	19
Tulajdon állam- és értékpapírok	3.582,978	—			Hitelezők			2.106,415	62
Függő kamatok	44,943	25	3.627,921	25	Hátralékos tőke kamat-adó			36,432	74
Nyugdíjalap értékpapirjai:					Előre felvett kamatok			438,491	81
300 drb. Aradi első takarékpénztári részvény			460,790	—	Nyereség egyenleg:				
Leltár álladék	15,905	19			Elővitel 1911. évről	56,018	95		
leírás	2,905	19	13,000	—	1912. évi tiszta nyereség	1.225,483	05	1.281,502	—
Hátralékos kamatok			10,978	30					
			60.905,730	78				60.905,730	78

Aradon, 1912. évi december hó 31-én.

Ottenberg Tivadar, s. k.
vezérigazgató

Laczay Gyula, s. k.
titkár és cégvezető.

Szirmay Károly, s. k.
főkönyvelő.

Domány, s. k.
igazgató.

Hánn, s. k.
igazgató.

Parecz, s. k.
igazgató.

Schuster, s. k.
igazgató.

Tedeschi, s. k.
igazgató.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a leltárakkal összegegyeztetettük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtunk.

Aradon, 1913. évi január hó 8-án.

Braun Mór, s. k.
f. biz. tag.

Dániel Kálmán, s. k.
f. biz. elnök.

Maresch Gyula, s. k.
f. biz. tag.

366

Az „Aradi Első Takarékpénztár“ 72-ik rendes évi közgyűléséhez intézett felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-ában és az intézeti alapszabályokban megállapított köteletségünknek megfelelőleg a lefolyt 1912-ik üzletévre vonatkozó jelentésünket van szerencsénk a következőkben betérjeszteni.

Az intézeti ügykezelést a lefolyt 1912. év folyamán rendszeresen ellenőriztük s az ezen irányban kifejtett működésünk alapján megállapíthatjuk, hogy az intézeti ügykezelés minden ágában példás rend és teljes pontosság uralkodik.

1912. évi december hó 31-én megkezdtük a vagyonnak leltári felvételét, mely behatóan és lelkiismeretesen teljesített eljárásunk folytán azon meggyőződést szereztük, hogy a mérleg-számlára felvezetett értékek megvannak és szabályszerűen kezeltetnek.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1912. évi mérleget, valamint a veszteség- és nyereség-számlát, a kifogástalanul vezetett és szabályszerűen lezárt könyvek, továbbá az általunk tételenként megvizsgált kimutatások, leltárak, zárszámadások és a kapcsolatos okmányok alapján helyesnek és mindenben a valóban megfelelőnek találtuk.

Ezek után a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak betérjesztett jelentésében az 1.281,502 korona — fillér tiszta nyereség hováfordítása iránti javaslatát.

Az előadottak alapján tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy a lefolyt 1912-ik üzletévre nézve úgy az igazgatóságnak, valamint az alólírt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1913. évi január hó 8-án.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Braun Mór, s. k.
f. biz. tag.

Dániel Kálmán, s. k.
f. biz. elnök.

Maresch Gyula, s. k.
f. biz. tag.